AUTORIĬ ROMÂNĬ,
VĔCHĬ ŞI CONTIMPORANĬ.

EDIŢIUNE ŞCOLARĂ
APROBATĂ DE MINISTERUL INSTRUCŢIUNII PUBLICE
ŞI AL CULTEIOR.

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

DUMBRAVA ROŞIE

PASTELURI

BUCUREŞCI
Editura LIBRARIEI SOCECŬ & Comp.
1894

Preţul 65 bani

www.dacoromanica.ro

AUTORIĬ ROMÂNĬ,
VECHĬ ŞI CONTIMPORANĬ.

EDIŢIUNE ŞCOLARĂ
APROBATA DE MINISTERUL INSTRUCŢIUNII PUBLICE
ŞI AL CULTELOR.

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

DUMBRAVA ROŞIE

PASTELURI

BUCURESCI
Editura LIBRĂRIEI SOCECŬ & Comp.
1894

www.dacoromanica.ro

40,490.—Stabilimentul grafic I. V. Socecŭ—Bucurescĭ.

www.dacoromanica.ro

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

DUMBRAVA ROŞIE

PASTELURI

www.dacoromanica.ro

V. ALECSANDRI

Vasilie Alecsandri s'a născut la 12 Iulie 1821 în Bacău, unde părinții săĭ se refugiaseră în urma intrăriĭ Eteriștilor în țară.

După restabilirea păciĭ familia s'a întors ear la Iași, unde el și-a petrecut apoĭ copilăria.

Primul luĭ învĕțător a fost un călugăr cu numele Gherman, care nu-și prea lăuda elevul.

Maĭ târdiŭ tînĕrul Vasilie a intrat în pensionatul luĭ Victor Cuenen, un francez refugiat încă la 1812 în Moldova. Aicĭ a câștigat pe ceĭ dântâiŭ dintre prieteniĭ luĭ, între care Mihail Cogălniceanu și Mateiŭ Milo, unul dintre întemeetoriĭ teatruluĭ național românesc.

După ce i s'aŭ dat aci pregătirile cuvenite, el a plecat la Paris, unde a stat până la 1839, când s'a întors acasă.

Vorba era, ca la Paris să studieze medicina orĭ drepturile; el însă s'a ocupat maĭ mult cu lite-

www.dacoromanica.ro

ratura franceză, și primele luĭ încercărĭ literare aŭ și fost scrise în limba franțuzească.

După ce s'a întors în țară, a fost numit funcționar la casa pensiunilor. Avea însă maĭ multă tragere de inimă pentru tineriĭ scriitorĭ decât pentru bětrâniĭ pensionarĭ.

O mișcare literară maĭ însemnată nu era pe timpul acela. Se citea maĭ mult franțuzește și grecește. G. Asaki, Donicĭ și C. Negruzzi începuseră însă lucrarea lor, și scrierile lor se citeaŭ prin saloane. V. Alecsandri s'a pus și el în rêndul acestora, și chiar dintru început poesiile luĭ eraŭ mult gustate.

In anul 1840 el a făcut cu C. Negruzzi o călătorie prin Italia; aniĭ următorĭ însă el n'a lucrat, de óre-ce murise muma luĭ, pentru care avea multă iubire.

Lucrarea literară a luĭ Vasilie Alecsandri a fost maĭ rodnică în timpul de la 1843 până la 1846, când el a scris doine, lăcrimióre și câte-va din piesele teatrale, pe care le representa amicul sĕŭ Milo.

In timpul revoluțiunĭ de la 1848 Vasile Alecsandri era unul dintre așa numițiĭ *„bonjurișt"*, tineriĭ, care propagaŭ spiritul național și ideile liberale. A fost dar nevoit și el să pribegească și a trecut în Bucovina, apoĭ în Ardeal și de

www.dacoromanica.ro

acolo în ţările apusene, unde a petrecut timp de mai mulţi ani, mai ales în Italia şi în Franţa.

După încheerea tractatului de la Paris s'a întors apoi in ţară, şi în timpul căimăcămiei, la 1858, a ajuns ministru de externe al Moldovii.

Vasilie Alecsandri a lucrat mult pentru unirea ţărilor şi pentru ridicarea în scaun a lui Alexandru Ioan I., bunul său prieten. Ast-fel după unirea ţărilor el a fost trimis pe la curţile europene, ca să stăruie pentru recunóşterea faptelor împlinite.

De aci înainte Vasile Alecsandri, recunoscut de toţi ca cel mai însemnat poet, era pus totodată şi în rîndul ómenilor politici mai însemnaţi.

La 1867 el a intrat în rîndul membrilor Academiei Române.

Cei din urmă ani ai vieţii sale i-a petrecut la Paris, ca agent diplomatic al României, ear înmormêntat a fost la Mircești, moşia părintéscă, unde a petrecut cele mai frumóse ţile din viaţa sa.

www.dacoromanica.ro

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

www.dacoromanica.ro

CÂNTECUL GINTEI LATINE

Latina gintă e regină
Intre-ale lumiĭ ginte marĭ;
Ea pórtă 'n frunte o stea divină
Lucind prin timpiĭ secularĭ.
Menirea eĭ tot înainte
Măreţ îndréptă paşiĭ sĕĭ.
Ea merge 'n capul altor ginte
Vĕrsând lumină 'n urma eĭ.

Latina gintă e vergină
Cu farmec dulce, răpitor;
Strĕinu 'n cale-ĭ se înclină
Şi pe genunchĭ cade cu dor.
Frumósă, vie, zîmbitóre,
Sub cer senin, în aer cald,
Ea se miréză 'n splendid sóre,
Se scaldă 'n mare de smarald.

www.dacoromanica.ro

Latina gintă are parte
De-ale pămêntuluĭ comorĭ
Şi mult voios ea le împarte,
Cu cele lalte-a eĭ surorĭ.
Dar e teribilă 'n mănie,
Când braţul eĭ liberator
Loveşte 'n cruda tiranie
Şi luptă pentru-al sĕŭ onor.

In ţiua cea de judecată,
Când, faţă 'n cer cu Domnul sfînt,
Latina gintă-a fi 'ntrebată,
Ce a făcut p'acest pămênt?
Ea va rĕspunde sus şi tare:
«O! Dómne, 'n lume cât am stat,
«In ochiĭ sĕĭ plinĭ de-admirare
«Pe tine te-am representat!»

www.dacoromanica.ro

ANA DOAMNA

Dedicată Mărieĭ Sale Dómneĭ Elisabeta

I

Ø veste necreḑută în ţară s'a lăţit:
«Pe Dómna Ghiraĭ Mirza Tătarul a răpit
Ş'a dispărut în lume pe-un Zmeŭ încălecat!»

. . . . . .

Frumósa Ana Dómna e singură în palat,
Visând în mezul erniĭ la blânda primăvară,
Când pasĕrĭ pribegite se 'ntorc voios în ţară,
Când muguriĭ daŭ frunḑă şi câmpiĭ daŭ verdéţă,
Când penele se scaldă în dalba diminéţă
Şi florile 'şĭ perd roua l'al zefiruluĭ scutur,
Visa frumósa Dómnă cu pruncul eĭ la sîn,
Alb flutur zîmbind dulce pe-un alb şi dulce crin...
De-odată Han Tătarul răpi şi crin şi flutur!

www.dacoromanica.ro

II

Tăcutul Meţ-de-nópte în stele învĕlit
Stă 'n lunca pudruită cu albă promorócă,
Ţintind la luna plină din cerul oţelit
Doĭ ochĭ, oglinţĭ de ghiaţă, în care luna jócă.
Copacĭĭ întind braţe uscate, rugătóre,
Şi frunţĭ pe care érnă a pus a eĭ cunună,
Eĭ par în aşteptare să vadă recea lună
Schimbându-se pe cale-ĭ într'un ferbinte sóre.
Şi printre-a lor trunchiurĭ se vĕd albind la stele
Poene de zăpadă, bălţĭ lucĭĭ, cristaline,
Pe care trec în taină uşóre nourele
Ca umbre luminóse de palide vergine.
E totul alb, fantastic în Meţul cel de nópte,
Şi lunca pare-un templu, în care, fără şópte,
Arborĭ, luceferĭ, umbre şi luna de pe cer
Asistă la 'nsoţirea morţiĭ cu asprul ger.

III

De-odată se trezeşte pădurea şi rĕsună
De-un tropot de copite pe ghiaţă ropotind,
Şi 'n zare se iveşte un cal fugind, sărind,
Urmat de lupĭ în fugă, ce urlă împreună.
E Mirzal e Tătarul purtând pe Ana Dómna
Ce strînge lângă sînu-ĭ copilul rumior;

www.dacoromanica.ro

E Mirza care sbóră cum sbóră 'n aer tómna
Un paiŭ luat de vênturĭ pe aripile lor.
Nebun se duce calul de spaimă spumegând,
Cu nările deschise, cu ochiĭ plinĭ de foc,
Şi lupiĭ după dînsul alérgă toţĭ urlând.
Aprópe să'l ajungă, să'l sfăşie pe loc.
Dar Mirza, Han Tătarul, cu sufletul hain,
Smunceşte 'n desperare copilul de la sîn
Şi 'l svêrle 'n urmă!... Vaet amar se 'nalţă 'n [luncă,
Lupiĭ s'opresc, şi calul în lăturĭ se aruncă!

IV

Căḑut e copilaşul pe-o zăpadă móle,
Ear lângă el, din aer, a lunceĭ nourele
S'aŭ coborît în grabă, ca blânde îngerele,
Ascunse 'n haine albe cu lungĭ şi albe póle,
Misterióse umbre, vergine dulcĭ şi sfinte
Alăturea cu pruncul s'aŭ pus ele de pază,
In rênd îngenunchéte, încinse de o rază,
Cu mânile unite ca pentru rugăminte.
Şi pe 'mprejur, aprópe, staŭ lupiĭ flămânḑiţĭ,
Pe copilaşul fraged avênd ochiĭ ţintiţĭ.
Şi clănţănesc sĕlbatec, dar nu 'ndrăznesc a trece
Prin cercul cel de umbre şi nicĭ voesc să plece.
Minune!... eată Dómna! eată duĭósa mamă,

www.dacoromanica.ro

Cu genele în lacrĕmĭ, cu braţul plin de sânge!
Ea vine, prin lupĭ trece făr'a-ĭ băga de sémă,
Işĭ ĭea copilu 'n braţe, la sîn plângênd îl strînge
Şi plécă însoţită de-un ânger nevĕḑut....

V

O veste necreḑută în ţară-a rĕsbătut:
«Ghiraĭ c'un fer în peptu-ĭ şi férelor dat pradă
In lunca argintie mort zace pe zăpadă!»

. . . . . .

Frumósa Ana Dómna se plimbă 'ntr'o grădină
Ca dênsa înflorită şi plină de lumină,
Visând în primăvară dulcĭ visurĭ mângăĭóse;
Şi însă 'n crâng adesea treceaŭ năluclĭ hidóse,
Şi ea vedea atuncea, vedea şi ear vedea
Cum se lupta, răpită pe cal, cu Han Tătarul,
Cum el smucindu-ĭ pruncul la fiare 'l asvîrlea,
Cum ea-ĭ străpungea peptul din fugă cu pumnalul..
Ş'atuncĭ duĭos, frenetic, strîngea pe-al eĭ sîn
Copilul, dulce flutur culcat pe dulce crin!
Şi îngerĭĭ din cerurĭ, coprinşĭ de adorare,
Veniaŭ ca să sărute frumósa-ĭ, albă mână;
Căcĭ nu-ĭ nimic maĭ gingaş şi nu-ĭ nimic maĭ tare,
Ca dragostea de mamă în inimă română!

www.dacoromanica.ro

ODĂ STATUEI LUI MIHAIÚ VITEAZUL

I

Mărire, adorare, îngenunchĭere ţie,
Gigant din alte timpurĭ, fruntaş între Eroĭ!
Mihaiŭ! frate de arme cu dalba vitejie,
Oaspe de bronz scump noue, sosit ear printre noĭ!
Pe 'ntinsul ţĕrĭĭ astăḑĭ e splendidă serbare:
Copiiĭ se simt ómenĭ, bĕtrânĭĭ 'ntineresc,
Chiar ţerna din morminte s'anină şi tresare,
Şi umbre inarmate prin aer se 'ntrunesc.
Aḑĭ noĭ, Românĭ, cu toţiĭ pĕtrunşĭ de-o nouă viaţă,
Umbriţĭ de-al tĕŭ nume feeric, legendar,
Cu-o falnică uĭmire stăm, te privim în faţă,
Căcĭ tronul tĕŭ prin secolĭ a devenit altar,
Şi vulturul cu sboru-ĭ din cerurĭ te 'ncunună,
Ţintind în zare ochiĭ l'Apus, la Rĕsărit,
Şi codriĭ, anticĭ marturĭ de gloria străbună,
Se mişcă 'n sgomot mare de frémĕt oţelit!

www.dacoromanica.ro

— «Ce este 'n Romănia? Ce vifor o pětrunde?»
Intrébă pe Danubiŭ Balcanul speriat.
— «Sunt Pascele române! — Danubiul rĕspunde,
«Privesce! Mihaĭ Bravul în Bronz a re'nviat!»

II

O! dar, aşa'ĭ cu dreptul: să te revadă éră
Şi muntele, şi codrul, şi vulturul din el,
Mihaiŭ, Mihaiŭ tu care avut-aĭ pentru ţară
O inimă de aur şi braţul de oţel.
Aşa este cu dreptul: să reaparĭ la lume
Măreţ, superb, rĕsboinic, călare pe un zmeŭ,
Avênd de scut prestigiul crescutuluĭ tĕŭ nume
Şi cap, şi pept, şi umerĭ de bronz ca gândul tĕŭ.
O! mare Domn! pe timpul de fapte colosale,
Când te luptaĭ, la vêntul produs de spada ta
Nimic nu sta 'n picióre, nimic nu resista,
Căcĭ ea cântărea 'n pumnu-ţĭ cât sórta ţĕrilĭ tale,
Şi toţĭ care 'n orbire călcaŭ ţara română,
Ca spice secerate cădeaŭ pe câmpul eĭ;
Chiar mórtea, mórtea crudă scăpa cósa-ĭ din mână
Sub fulgerul teribil eşit din ochiĭ tĕĭ!

III

Feerică splendóre de vultur domnitor!
Atât avênt îţĭ dase al patrieĭ amor,

www.dacoromanica.ro

Şi gloria te puse l'atâta înălţime,
Că n'aveaĭ tu deasupra-ţĭ ş'alăturea pe nime!....
Sigmund Bathor Maghĭarul a fost un mare Ducă
Ce nu 'ncăpea în lume de tine, şi aprins
El vru să te eclipse, vru ţara să'ţĭ reducă...
Suflat-aĭ peste dênsul şi 'n clipă tu l'aĭ stins.
Murad era puternic! Sangécul luĭ Murad
Lăţea o négră umbră pe lumea spăimêntată,
Ear tu ţiceaĭ în faţă, cu furia-ĭ turbată:
«Murad se crede-un cedru şi nu'ĭ de cât un brad!»
Mehmed era teribil ca un torent de sânge
Pornit ca să înnece Creştiniĭ pământenĭ...
Cine cuteza, cine visa de-al înfrânge?
Tu l'aĭ secat în codriĭ de la Călugărenĭ,
Căcĭ fost-aĭ dintre ómenĭ cu semne suverane
Ce mor în apărarea popórelor sĕrmane,
Şi sceptrul lua grabnic în mâna-ţĭ de monarc,
Când forma unuĭ paloş, când forma unuĭ arc.

IV

Precum arhipăstorul ce pórtă daruri sfinte,
Purtaĭ moşia 'ntrégă în inima'ţĭ ferbinte,
Ş'avênd lângă-al tĕŭ umĕr poporul viŭ şi tare,
In patru părţĭ a lumiĭ strigaĭ în gura mare:
«Voĭ Turcĭ, Tătarĭ şi Ungurĭ, unelte-ale prădăriĭ!
«Românul e ca stânca în valurile măriĭ.

www.dacoromanica.ro

«Veniţĭ cu falca 'n ceruri... Pe-acest vitéz pământ
«Nu tremură, nicĭ fuge de cât paiuşu 'n vênt
«La noĭ, bĕtrân, muĭere, bărbat, copil de ţîţă,
«Nepăsătorĭ de mórte, aŭ inimă de criţă.
«Sunt copţĭ de tinerĭ încă l'al vitejieĭ sóre
«Şi sunt deprinşĭ să móră pe duşmanul ce móre.
«Eĭ ştiŭ să cate 'n faţă ear nicĭ odată 'n urmă,
«Şi 'n ochiĭ lor duşmaniĭ nu sunt de cât o turmă.
«Priviţĭ! în a lor suflet nu este nicĭ o pată,
«Nicĭ o ruşine nu-e pe fruntea lor săpată.
«In eĭ, pe eĭ luceşte de-o vie strălucire
«Şi inimă, şi armă, şi frunte, şi gândire!»
Apoĭ lăsându-ţĭ ochiĭ să sbóre cu mândrie
Pe braviĭ tĕĭ tovarĕşĭ, Vultanĭ de Romănie,
Ţiceaĭ: «Ţara e mamă dulce, copiiĭ meĭ!
«Ferice care móre, luptând pe sînul eĭ!
«Din ţara luĭ vor creşte odóre vitejeştí,
«Stejarĭ cu lemn de arce, de ghĭóge româneştĭ!»

V

August eroŭ a căruĭ memorie augustă
Trecut-a peste seculĭ cu margine îngustă
Şi s'a înscris în raze pe fruntea omenirĭĭ
Afară die domeniul uitărĭĭ ş'a peirĭĭ!
Precum odinióră pe toţĭ electrisaĭ
Cu glasul şi ochirea-ţĭ de-Arhanghel, o! Mihaiŭ,

www.dacoromanica.ro

Privește împregiuru-ți cum vine 'ntreg poporul,
Cum vine să admire 'n tine Salvatorul.
Vedĭ cum țara, ferice de-a exista pe lume,
Se simte 'ncoronată cu falnicul tĕŭ nume!
Mihaiŭ, devină érăși sub cerul strămoșesc,
Echoul prea-puternic de glas dumnedeesc.
Ș'aprinde ear scânteia de-antică vitejie
In noĭ, care aducem îngenunchere ție.
Gigant din alte timpurĭ, fruntaș între eroĭ,
Óspe de bronz, scump noue, sosit ear printre noĭ!

www.dacoromanica.ro

PAHOD NA SYBIR

Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă
Se trăgănéză 'ncet de jos
O jalnică grămadă
De ómenĭ triştĭ şi îngheţaţĭ
Cu lanţurĭ ferecaţĭ.

Sĕrmaniĭ!... de şase lunĭ acum
Eĭ merg fără 'ncetare
Pe-un lung pustiŭ ce n'are drum,
Nicĭ adăpost, nicĭ zare.
Din când în când un ostenit
Mort cade părăsit!

www.dacoromanica.ro

E lung cel şir de osândiţĭ!
Pe vîněta lor faţă
Necontenit sunt pălmuiţĭ
De-un crivěţ plin de ghéţă,
Şi pe-al lor trup de sânge ud
Des cade biciul crud.

In urma lor şi pe 'mprejur
Cazacĭ, Başkirĭ sĕlbatecĭ
Cu suliţĭ lungĭ, cu ochĭ de ciur
Alerg pe caĭ sburdalnicĭ,
Şi 'n zarea sură stă urlând,
Urlând lupul flămând.

Dar unde merge-acest popor
Ce nu maĭ are 'n lume
Nicĭ o sperare 'n viitor,
Nicĭ patrie, nicĭ nume?...
Se duce, şters dintre ceĭ viĭ,
Să móră prin pustiĭ.

Palid convoiŭ, perdut, uitat,
Colónă funerară,
Ea portă 'n frunte un stigmat...
Amorul sfînt de ţară!
O! sfînt, sublim, ceresc amor,
Câţĭ pentru tine mor!

www.dacoromanica.ro

Ah! câţĭ martirĭ pentru un cuvênt,
Un dor de libertate,
Cu ţile mers-aŭ la mormênt
Prin rĕsbunărĭ turbate!
Câţĭ aŭ format grozavul şir,
Pahod la Sybir!

Acum colóna s'a oprit
Sub crivĕţul de nópte.
Din sînu-ĭ rece, amorţit
Es dureróse şópte.
Toţĭ se 'nşiră-acum în rênd
Gemênd şi tremurând.

Un condamnat, aprig calĕŭ,
'I-adună ca pe-o turmă
Şi 'nsémnă chiar pe biciul sĕŭ,
Câţĭ aŭ căţut în urmă;
Apoĭ în vênt cu aspru glas
Dă ordin de popas.

Convoiu 'ntreg, nedeslipit,
Ingenunchind se lasă
Pe câmpul alb şi troenit,
Sub negura gerósă,
Şi stând grămadă la un loc
Făr' adăpost nicĭ foc.

www.dacoromanica.ro

Cu peptul pe omĕt lungiţĭ,
Sĕrmaniĭ! adorm îndată
Visând de câmpiĭ înfloriţĭ,
De ţara depărtată,
Şi peptul lor plin de amar
Se bate tot maĭ rar.

Unul prin vis vedea plângênd
O mamă 'mbĕtrânită.
Altul se 'ngână desmerdând,
Soţia luĭ iubită.
Şi toţĭ pe sub genele lor
Aŭ lacrime de dor.

Eĭ dorm adânc! ş'al nopţiĭ vênt
Cu şuer viscoleşte;
Eĭ dorm adânc şi pe pămênt
Mereŭ troénul creşte,
Şi stelele, privind la eĭ,
Plâng lacrĕmĭ de scânteĭ.

Treptat omĕtul spulberat
Se 'ntinde ca o mare
Şi creşte, şi sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Şi 'n zorĭ tot câmpu 'ĭ învĕlit
C'un giulgiŭ nemărginit.

www.dacoromanica.ro

Aŭ fost! acum eĭ unde sunt?...
Un cârd de vulturĭ sbóră
Pe sus c'un repede avênt,
Şi iute se cobóră,
Ear dintre brazĭ vine urlând,
Urlând lupul flămând!..

www.dacoromanica.ro

DAN, CAPITAN DE PLAIŬ

(XV secul)

Frunză verde de mălaiŭ,
Cine merge sus la raiŭ?
Merge Dan, Şoiman de plaiŭ,
C'a ucis el mulţi duşmanĭ,
Un Vizir şi patru Hanĭ.
Frunză verde lemn de brad,
Cine merge jos în ead?
Merg Tătarĭi luĭ Murad,
C'aŭ ucis în ţi de Maiu
Pe Dan, Căpitan de plaiŭ!

(Fragm. de cântec poporal).

I

Bătrânul Dan trăeşte ca şoimul singuratic
In peşteră de stâncă, pe-un munte păduratic,
Privind cu veselie cum sórele rĕsare
Dând viaţă luminósă cu-o caldă sărutare.
Privind cu jale lungă cum sórele apune...
Aşa şi el apus'a din ţile marĭ şi bune!
Vechiŭ pustnic, rĕmas singur din timpul sĕŭ afară,
Ca pe un gol de munte o stâncă solitară,

www.dacoromanica.ro

Dincolo din morminte el trist acum priveşte
O tainică fantasmă ce 'n zare s'adînceşte.
Fantasma drăgălaşă a verdeĭ tinereţĭ
Ce fuge de rĕsuflul geróseĭ bĕtrâneţĭ,
Şi ţice: «Timpul rece apasă-umĕrul meŭ
«Şi cât m'afund în ţile tot simt că e maĭ greŭ!
«O! lege-a nimicirĭ, o lege nemilósă!
«Când, când s'a tocì óre a vremiĭ lungă cósă!»
Apoĭ el plécă fruntea şi cade 'n visare,
Ear munţiĭ albĭ ca dênsul se 'nclină 'n depărtare.

Aĭ timpilor eroicĭ imagină augustă,
Pe când era el tînĕr, lumea'ĭ părea îngustă
Pentru bine, şi largă prea largă, pentru rĕŭ!
El ar fi vrut-o bună ca bunul Dumneţeŭ.
Decĭ îĭ plăcea să 'nfrunte cu dalba-ĭ vitejie
Pe ceĭ care prin lume putaŭ biciŭ de urgie,
Şi mult iubea, când ţara striga: la luptă Dane!
Să vênture ca pléva oştirile duşmane.
Atuncĭ a luĭ mănie ca trăsnetul era,
In patru marĭ hotare tuna şi fulgera,
Ear ţara dormea 'n pace pe timpiĭ ceĭ maĭ rĕĭ,
Când Dan veghea 'n picióre la căpătêiul eĭ.
Ades el pleca singur prin codri fioroşĭ
In care luceaŭ nóptea oţeluriĭ şi ochiĭ roşĭ,
Şi dacă murgu-ĭ sprinten da 'n lăturĭ sfornăind,
Vitézul cu blăndeţă îl desmerda grăind:

www.dacoromanica.ro

«N'aibĭ grijă, mĕĭ şoimane! eŭ am şi duc cu mine
«O vrajă rea de duşmanĭ şi bună pentru tine.»
Şi murgu 'şĭ lua calea în linişte deplină
Prin codriĭ fără drumurĭ şi fără de lumină.
Ear vulturiĭ carpaticĭ cu sborul îndrăsneţ
Făceaŭ un cortegiŭ falnic erouluĭ drumeţ.

Increderea 'nfloreşte în inimile marĭ!

II

Bĕtrânul Dan ascultă grăind doĭ vechĭ stejarĭ
Crescuţĭ dintr'o tulpină pe culmea cea de munte
Ş'avênd ca o corónă un secol pe-a lor frunte.
— «O! frate, ḑice unul, un vênt în meḑ de nópte
«Adusu-mĭ-a din vale lung vaet, triste şópte!...
«E sabie 'n ţară! aŭ năvălit Tătariĭ!
«Ş'acum în bălţĭ de sânge îşĭ jócă armăsariĭ!»
— «Aşa! rĕspunde altul, colo 'n depărtare
«Zărit-am astă nópte pe cer lumină mare!
«Ard satele române! ard holdele 'n câmpiĭ!
«Ard codriĭ!... sub robie cad fete şi copiĭ,
«Şi 'n fumuł ce se 'nalţă cu larme sgomotóse
«Sbor suflete gonite din trupurĭ sănĕtóse!»
Bĕtrânul Dan aude, suspină şi nu crede!
Dar eată că pe ceruri din patru părţĭ el vede
Trecênd un stol de vulturĭ urmaţĭ de ulĭ grămadă,
Atraşĭ în orizonurĭ de-a morţiĭ rece pradă.

www.dacoromanica.ro

Un fulger se aprinde în ochiĭ luĭ pe loc,
«La luptă, Dane! ţara'ĭ în jéf, ţara'ĭ în foc!»
Bĕtrânul Dan desprinde un paloş vechiŭ din cuiŭ
Şi paloşul luceşte voios în mâna luĭ,
Bĕtrânul Dan pe sânu-ĭ apasă a luĭ mână
Şi simte că tot bate o inimă română.
El zice cu mândrie, năltând privirea 'n sus:
«Pe inimă şi paloş rugina nu s'a pus.
«O! Dómne, Dómne sfinte, maĭ dă-mĭ ḑile de [traiŭ,
«Păn' ce oiŭ strivi toţĭ lupiĭ, toţĭ şerpiĭ de pe [plaiŭ!
«Fă tu să'mĭ pară numaĭ atuncĭ paloşul greŭ
«Când inima 'nceta-a să bată 'n peptul meŭ.
«Ş'atuncĭ inima numa-ĭ de-a bate în încete
«Când voiŭ culca sub ţĕrnă a duşmanilor cete!»
Apoĭ el strânge chinga pe sdravenele-ĭ şale,
Işi face-o cruce, plécă şi se cobóră 'n vale.

III

In scurtele zestimpurĭ când sórele declină
Şi nóptea 'şĭ pune stema feerică, stelină,
E un moment de pace în care, neoprit,
Se perde doru 'n umbra amurguluĭ măhnit.
Atuncĭ zăreşte ochiul minunile din basme,
Acele legióne de tainice fantasme

www.dacoromanica.ro

Care 'ntre ḑi și nópte apar în loc oprite
Cu mantiĭ lungĭ și albe de-a lungul învĕlite.
Așa apare 'n șesurĭ măreţul om de munte
Călcând cu paşĭ giganticĭ pe urme maĭ mărunte!
Nu ştiŭ de el copaciĭ tinerĭ, crescuţĭ pe malurĭ,
Dar rîul îl cunóște și scade-a sale valurĭ
Să trécă înainte vitézul Dan la luptă,
Și ast-fel tot el pasă pe cale ne 'ntreruptă,
Păn' ce sosește 'n séră la casa luĭ Ursan.

Om aspru care dórme culcat pe-un buzdugan,
Ursan, pletos ca zimbrul, cu peptul gros și lat,
Cu braţul de bărbat, cu pumnul apăsat,
E scurt la graiŭ, năprasnic, la chip întunecos.
El e de peste Milcov pribég misterios.
Toţĭ carĭĭ ştiŭ de dênsul spun multe, dar șoptind
Și cale de-o zare îl ocolesc grăbind,
De și 'ĭ place să créscă sirepe hergheliĭ
Resleţe pe întinsul câmpiilor pustiĭ.

Pe vremea luĭ, sub ochiĭ luĭ Stefan Domn cel
[mare,
Intrând în duşmanĭ singur ca vĭerul 'n stuhul tare
Aŭ prins pe Hanul Mirza din fugă cu arcanul;
Ear Stefan de la dênsul în schimb luând pe Hanul,

www.dacoromanica.ro

'I-a ḑis: «Ursane frate! să 'ţĭ facĭ ochirea rótă
«Şi cât îĭ vedea zare a ta să fie tótă!»
De-atuncĭ el stă de pază în mijlocul cămpieĭ
Şi nimenĭ nu s'atinge de zmeiĭ herghelieĭ.

Drumeţul intră, ḑice: — «Bine-am găsit Ursane!...»
Un aspru glas rĕspunde: — «Bine-aĭ venit moş [Dane!
«Ce vênt de aduse aice?»
— «Vênt rĕŭ şi de jĕlire!
«Ne calc păgânii, frate, şi ţara 'ĭ la peire!»
Ursan tresare, geme, s'aprinde 'n gândul sĕŭ.
Dan ḑice: «De pe munte venit am să te ieŭ,
«Să mergem.»
— «Dar! să mergem! adaogă Ursan!»
Şi mult cu drag priveşte grozavu-ĭ buzdugan.
Apoĭ un corn apucă şi buciumă în vênt.

IV

De-odată se aude un tropot pe pămênt,
Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al sĕŭ óspe în fund, spre sóre cată
Şi vĕd sub cerul luciŭ în zarea 'nflăcărată

www.dacoromanica.ro

Sburând o herghelie de armăsarí smeioşĭ
Cu cómele în vênturĭ, cu ochiĭ scânteĭoşĭ,
Şi 'nfiorând cămpia de-o aspră nechezare.
Un voinicel în flóre pe-un alb fugar călare
Iĭ mână c'un harapnic ce 'n urma lor pocneşte
Şi ca un şarpe negru prin aier se 'nvêrteşte.
Ursan le-aţine calea şi caiĭ staŭ în loc,
Apoĭ către voĭnicul ce pórtă busuioc
El ţice: «Fulgo! prinde-mĭ pe murgul cel ţintat;
«Moş Dan şi eŭ la Nistru ne ducem pe luptat!»
— «Dar eŭ, întrébă Fulga, eŭ să nu 'mĭ cerc pu-
[terea?
—«Tu să rĕmâĭ aice, ca să 'mi păzeştĭ averea.»

Frumos odor e Fulga! şi naltă 'ĭ e făptura!
Sub genele-ĭ umbróse doĭ ochĭ lucescŭ ca mura,
Şi pĕrul sĕŭ de aur în creţurĭ lungĭ se lasă
Ca pe strujanul verde un caĭer de matasă.
El are glas puternic în gură rumeióră
Şi mers cu legănare de gingasă fecĭóră.
Orĭ cine 'l vede 'n sóre cu peliţa luĭ albă
Purtând la brâŭ un paloş şi pe grumazĭ o salbă,
Se 'ntrébă ce să fie, fecĭor de zmeŭ orĭ fată?
Ear când pe sub altiţa cămeşiĭ infirată
Zăreşte la lumină doĭ crinĭ eşiţĭ în undă,
Doĭ puĭ în neastêmpĕr de lebĕdă rotundă,

www.dacoromanica.ro

Răpit de dor, el cade pe gânduri câte-un an!...

Voïnicul e vitéza copilă-a luĭ Ursan.
Ea intră 'n herghelie cu pasul îndrăzneț
Și merge drept la murgul sĕlbatic și rĕsleț.
Ḑicênd luĭ Dan ce 'n trécăt îĭ dă povĕțuele:
«Moș Dane! tu cu-a tale și eŭ cu ale mele!»
Sirepul o zărește, ridică narea 'n vênt,
Incruntă ochĭul, bate copita de pământ,
Sburlește cóma, saltă, în lăturĭ se isbește;
Dar Fulga svêrle laț ul, de cât îl arcănește
Și răpede ca gândul s'aruncă ușurel,
Iĭ pune mâna 'n cómă și 'ncalecă pe el.
Gemênd, el sare 'n aier de patru-a luĭ picĭóre,
Asvêrle, se frĕmêntă, se spumegă 'n sudóre
Și 'n sbor plecând de-odată, nebun de groază,
[murgul...
S'afundă 'n largul spațiŭ și spintecă amurgul...
Dar când steluța luneĭ apare viŭ la lume,
Copila se întórce cu murgul alb de spume
Și ḑice: «Eată calul! el știe-acum de frĕŭ
«Ca paloșul de mijloc și mijlocul de brâŭ.»
Ursan cu drag rĕspunde: «Aibĭ parte de noroc!»
Apoĭ cu Dan bĕtrânul, arḑênd de mare foc,
Incalecă și 'n umbră dispar ca într'un nor...
Ear Fulga 'ĭ urmărește cu sufletul în dor.

www.dacoromanica.ro

V

E nóptea înstelată, e caldă, liniştită!
Se pare că din ceruri pe lumea adormită
Pluteşte-o lină, dulce, divină îndurare;
Dar ea nu póte stînge avêntul de turbare
Ce duce călăreţii pe 'ntinderea pustie,
Precum doi spectri gemeni mănaţi de-o vijelie.
Ei sbor tăcuţi sub ochii steluţelor trezite
In orizonul negru ce 'i sórbe şi 'i înghite.
S'afund mereu în taina nopţii; dar gândul lor
De mult e cu Tătarii în luptă de omor.

O ţintă de lumină prin umbră viu înótă,
Ea creşte, se înalţă pe zare ca o rótă
Şi umple de văpaie cereştile abisuri.
Păduri, movile, rîuri apar căḑute 'n visuri,
Dar leul de la munte şi vîerul de pe vale
Nu vĕd prin vis de sânge de cât Moldova 'n jale:
— «E roşie luna!—ḑice din doi cel mai bĕtrân.
— «E luna însetată de sânge de păgân!»
Răspunde cel mai aspru... Şi puii lor de zmei
Se duc trăgând doi spectri de umbră după ei.
Se duc vêrtej ca gândul plecat în pribegie,
Se duc pân' ce-a lor umbră întinsă pe câmpie
Le trece înainte, şi păn' ce se lovesc
In ochi cu faptul ḑilei... atunce se opriscŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi eată-ĭ pe o culme nocturniĭ călĕtorĭ,
Lucind sub cerul palid în mantie de zorĭ!
Eĭ lasă jos pe cóstă să pască armăsariĭ
Şi staŭ privind în vale cum fac pîrjol Tătariĭ.

Cincĭ sate ard în flacărĭ pe câmp, şi fumul lor
Se 'ntinde ca o apă, pluteşte ca un nor,
De-a-lung pe şesul umĕd, şi sbóră sus în aĭer
Ducênd cu el un vuĭet de larmă şi de vaĭer.
Prin fum se zăresc umbre fuginde, rătĕcite,
Copiĭ mărunţĭ şi mame şi fete despletite,
Şi caĭ scăpaţĭ în fugă şi cânĭ şi boĭ în turme
Goniţĭ de Tătărimea ce calcă pe-a lor urme.
Icĭ, colo, se vĕd cete în luptă încleştate,
Mişcărĭ de braţe góle 'n aĭer ridicate,
Lucirĭ de arme crunte pătate roş cu sânge,
Apoĭ din vreme 'n vreme o cétă luptătóre
Se 'mprăştie cu grabă lăsând cadavre 'n sóre!
Ear lângă Nistru multa urdie Tătăréscă
Năprasnic se ucide cu glóta românéscă.

Dan zice: «Măĭ Ursane! acolo e de noĭ!
«Acolo rîde mórtea în crâncenul rĕsboĭ.
«Acolo să dăm próşcă, sub ochiul cel de sus,
«Tu despre faptul ḑileĭ şi eŭ despre apus,

www.dacoromanica.ro

«Şi cale să deschidem prin aprigul duşman...
«La lucru-acum, fărtate! la lucru, měĭ Ursan!
—«Amin, şi Dómne-ajută!» — Ursan voios rěspunde,
Şi 'n glótă fie-care ca viforul pětrunde.

VI

Ursan năval s'aruncă în négra Tătărime
Croind o pârte largă prin désa eĭ mulţime.
Sub mână-ĭ buzduganul, uneltă de peire,
Ca un balaur face în giuru-ĭ o rotire,
Un cerc de mórte 'n care amar de cine 'ĭ prins!..
Sěrmanu 'nchide ochiĭ şi sórele-ĭ s'a stîns!
In lăturĭ, înainte, în urmă-ĭ totul móre!
Sbor creerĭ din tidve sub ghióga sdrobitóre,
Şi 'n urmă, şi 'mpregĭuru-ĭ, şi 'n lăturĭ semĕnate,
Zac sute de cadavre cu capete sfărmate.
Şi ast-fel ne 'mpĕcatul Ursan mereŭ lucréză,
Şi spre Apus prin sânge mereŭ înaintéză.

Ca dênsul, Dan bětrânul, eroŭ întinerit,
Tot vine după paloş spre mândrul rěsărit.
El intră şi se 'ndésă în glóta tremurândă
Ca junghiul cel de mórte în inima plăpândă,
Şi paloşul ce luce ca fulger de urgie
Tot cade 'n drépta, 'n stânga şi taĭe 'n carne vie...

www.dacoromanica.ro

Fug toţĭ şi perŭ din cale-ĭ!... el strigă: «Stee faţă
Cuĭ place vitejia, cuĭ s'a urît de viaţă!»
Dar nimenĭ nu 'ndrăzneşte la glasu-ĭ să apară,
Căcĭ el se 'naintézá precum un stâlp de pară,
Şi cine 'l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
Iĭ pare că alt sóre se 'nalţă din Apus.
Şi ast-fel ambiĭ óspeţĭ aĭ morţiĭ ne 'mpĕcate
Cosesc la vieţĭ în flóre pe straturĭ sângerate
Ş'ajung eĭ faţă 'n faţă prin apriga furtună,
Şi armele lor ude cruciş le împreună.
— «Noroc ţie, Ursane!»
— «Şi ţie, tot noroc!»
Dar n'a sfîrşit cuvêntul Ursan şi cade 'n loc
Strĕpuns de o săgétă ce 'ĭ intră 'n pept adînc;
El scapă buzduganul, se plécă pe oblânc
Şi greŭ se prăbuşeşte c'un gemet de pe cal.

Tătariĭ ca zăvoĭĭ pe dênsul daŭ năval!
«In lăturĭ, Lifte!» strigă la el vitézul Dan,
Punându-se pe pază la capul luĭ Ursan.
Cu calu 'n mâna stângă, cu pala 'n mâna dréptă,
Amenințând cu ochiĭ Tătariĭ, mi'ĭ aştéptă.
Precum aştéptă zimbrul de lupĭ înconjurat
Să 'ĭ svêrle cu-a luĭ córne pe câmpul spăimêntat.
Dar nicĭ gândesc păgânĭ să dee pept cu el,
Căcĭ paloşuĭ-ĭ năprasnic e vultur de oţel.

www.dacoromanica.ro

Retraşĭ în gĭur de-o parte, nemernicĭ, speriețĭ,
Eĭ scot din à lor arcurĭ un vifor de săgeți,
Şi Dan, lovit în cóste, şopteşte cu oftare:
«Ursane! pentru tine de-acum nu e scăpare!»
Zicênd el cade-aprópe, se sprijină 'ntr'o mână
Şi paloşul luĭ ține în loc céta păgână.

O! Dane Căpitane! puterile 'țĭ slĕbesc
Şi norĭĭ pe de-asupră-țĭ trecênd se învĕrtesc:
Tu morĭ! şi Tătărimea s'apropie de tine!

Dar étă din pustiurĭ un alb vêrtej că vine
Şi trece prin urdie ca printr'un lan de grâŭ.
E un voĭnic călare pe-un cal ce n'are frĕŭ,
Voĭnic, în brâŭ cu paloş şi pe grumaz cu salbă.
E Fulga ce apare ca o fantasmă albă
Şi grabnic pe-al eĭ tată răpeşte din grămadă,
Apoĭ cu el dispare ca şoimul cu-a sa pradă.

Allah! răcnesc Tătarĭĭ cătând cu gróză 'n urmă...
Dar ce vĕd eĭ de-odată, căcĭ glasul lor se curmă?
Eĭ vĕd curgênd pe délurĭ arcaşiĭ din Orheĭ
Cè vín cu-o falcă 'n cerurĭ, aprinşĭ ca nişte zmeĭ!
Un lung fior de spaimă pĕtrunde într'o clipă

www.dacoromanica.ro

Prin désa Tătărime ce 'ĭ gata de risipă,
Şi toţĭ pe loc la fugă plec ĭute, se duc orbĭ,
Cum plécă din cămpie un nor întins de corbĭ.
Amar e de rĕsleţul ce 'n urma lor rĕmâne,
Şi cade, mic saŭ mare, pe mânile române!
In faţă cu Românul nu 'ĭ milă, nu 'ĭ ertare,
Nicĭ chiar în sîn de mamă nu póte-avé scăpare.
O ştiŭ de mult Tătarĭ, o ştiŭ de la bĕtrânĭ,
Şi fug, nevrênd s'asculte, de şefĭ, de-aĭ lor stă-
[pânĭ.
Tot omul vede mórtea ş'alérgă 'nspăimântat,
Cel viŭ uită şi lasă pe mortul ne 'ngropat,
Şi făr' a 'ntórce capul se duce-orĭ ce păgân
Că 'n umbra fie-căruĭ s'avêntă un român!

Ear Hanu 'şĭ smulge barba, îşĭ rupe şalul verde
Privind urdia 'ntrégă în clipă cum se perde.
Sub ochiĭ luĭ în lacrĕmĭ, pe câmpul cel de lupte
Apar grămezĭ de leşurĭ, grămezĭ de arme rupte,
De caĭ ucişĭ, de care, de corturĭ risipite,
Şi tunurile ósteĭ de óste părăsite!

O! pas cumplit al sórteĭ! Tot ce 'ĭ era de fală,
Caĭ, stéguri, cete mândre, strălucitóre arme,

www.dacoromanica.ro

Clădirĭ de visurĭ nalte, magie triumfală,
A fost de-ajuns o clipă ca totul să se darme!

VII

Ghiraĭ a trecut Nistrul în not pe calul sĕŭ
Luând pe Dan rănitul ca pradă şi trofeŭ.
El merge de se 'nchide în cortu-ĭ, umilit,
Precum un lup din codri ce-a fost de cânĭ gonit,
Treĭ ţile, treĭ nopţĭ Hanul nu gustă 'n suflet pace.
Intins ca un cadavru jos pe covor, el zace,
Dar când revine, palid, din lunga-ĭ desperare,
In ochiĭ luĭ trec fulgerĭ de cruntă rĕsbunare.
El strigă să 'ĭ aducă sub cort pe Dan bĕtrânul.

De şi coprins de lanţurĭ, măreţ intră Românul!

—«Ghĭaur!—ţice Tătarul cu inima haină,
«Ce simte firul erbeĭ când cósa e vecină?
—«Ea plécă fruntea 'n pace,—rĕspunde Căpitanul,—
«Căcĭ are să renască maĭ fragedă la anul!»

Ghiraĭ cade pe gândurĭ lăsându-şĭ capu 'n pept,
Şi ımblănzindu-şĭ glasul: «O! Dan, om înţelept!
«Te ştiŭ de mult pe tine, cunosc al tĕŭ renume

www.dacoromanica.ro

«Din graiul plin de lacrĕmĭ orfanilor din lume.
«Pe mulţĭ Tătarĭ cuprins-aĭ de-aĭ morţiĭ recĭ fiorĭ!
«Acum îţĭ veni rêndul şi ţie ca să morĭ.
Priveşte! lângă uşă calăul te pândeşte
«Cu ştrêngul şi cu pala ce 'n mână-ĭ zingăneşte.
Un semn, şi capu-ţĭ sbóră la cânĭ şi la vulturĭ,
«Şi sufletu-ţĭ se perde în lumea de ghĭaurĭ.
«Dar înse îmĭ fac milă de anĭ şi de-a ta minte,
«Gândind la bĕtrâneţea ce-apăsă-al meŭ părinte,
«Şi vréŭ, cu darurĭ multe, pe tine-a te erta,
«De vreĭ tu să te lepedĭ acum de legea ta!»

Creştinul Dan, bĕtrânul cu suflet luminos,
Inalţă-a luĭ statură şi ţice maĭestos:
— «Céhlĕul sub furtună nu scade moşunoiŭ!
«Eŭ, Dan, sub vêntul sórteĭ să scad păgân, nu voiŭ.
«Decĭ nu 'mĭ convine viaţa mişelnic câştigată,
«Nicĭ pata făr' de-legeĭ în fruntea mea săpată.
«Rușinea-ĭ o rugină pe-o armă de vitéz,
«Un verme ce mănâncă albéţa din obraz.
«Cuĭ place să roşéscă, roşéscă... eŭ nu vréŭ
«Nicĭ pată pe-a mea armă, nicĭ pe obrazul meŭ.
«Alb am trăit un secul pe plaiul strămoşesc
«Şi vréŭ cu faţa albă senin să mĕ sfîrşesc,

www.dacoromanica.ro

«Că după-o vĭaţă lungă, ferită de ruşine,
«Mormêntul meŭ să fie curat şi alb ca mine!
«Aşa m'a deprins Stefan, uşóră ţerna-ĭ fie!
«La traiŭ fără mustrare şi fără prihănie.
«Nu 'mĭ trebue-a ta milă, nu vreaŭ a tale dărurĭ.
«Tu 'mĭ întinzĭ o cupă mult plină de amarurĭ,
«Departe ea de mine!.. maĭ drept e ca să morĭ..
«Ear dacă aĭ tu cuget şi 'ţĭ pasă de-al meŭ dor,
«Ghiraĭ! mĕ lasă, lasă în ora morţiĭ grele
«Să maĭ sărut odată pământul ţĕriĭ mele!»

Uimit, Ghiraĭ se scólă, cu mâna luĭ desface
Unelta de robie sub care leul zace,
Cumplitul lanţ ce 'l légă cu strînse noduri sute,
Şi zice grabnic: «Tată, ĭea calul meŭ şi du-te!

Bĕtrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Şi 'n aĭerul Moldoveĭ se umflă peptu-ĭ rece,
Şi inima luĭ creşte, şi ochi-ĭ plinĭ de jale
Cu drag privesc prin lacrĕmĭ podóba ţĕriĭ sale.
Sĕrmanu 'ngenunchiază pe érba ce străluce,
Işĭ plécă fruntea albă, smerit îşĭ face cruce,
Şi pentru tot-d'auna sărută ca pe-o móşte
Pământul ce tresare şi care 'l recunóşte...

www.dacoromanica.ro

Apoĭ el se întórce la Hanul, intră 'n cort,
Suspină, şovăeşte şi — palid cade mort!

Ear Hanul, lung privindu-l, rosteşte cu durere:
«O! Dan vitéz, ferice ca tine care pere,
«Avênd o viaţă verde în timpul tinereţiĭ,
«Şi albă ca zăpada în érna bĕtrâneţiĭ!...

www.dacoromanica.ro

GRUĬ-SÂNGER

«Ci-că a fost odata un hoţ năprasnic ce se numĭa Gruĭ-Sânger. «El locuĭa într'un codru întunecos şi omorîtor, ce 'ĭ ḑiceaŭ: Codrul-«fără-viaţă... etc., etc.

(Poveste veche).

I

CODRUL-FĂRĂ-VĬAŢĂ

Cine-a aflat în lume de Codrul-fără-viaţă
Şi n'a simţit în suflet un crunt fior de ghiaţă?

In cea pădure veche, grozavă, infernală,
Cărarea 'ĭ încălcită şi umbra e mortală,
Şi arborĭ, stâncĭ, prăpăstiĭ, şi orĭ-care făptură
Iéŭ forme urieşe prin negura cea sură,
Aspecturĭ fioróse de pajurĭ, de bălaurĭ,

www.dacoromanica.ro

De zmeĭ culcaţĭ pe dâmburĭ, de şerpĭ ascunşĭ în găurĭ,
De tóte-acele fére povestice, de pradă,
Ce luna gĭulgĭuieşte cu alba eĭ zăpadă.
Copacĭĭ întind braţe lungĭ, amenințătóre.
Nălţând pe tótă culmea câte-o spĕnzurătóre,
Şi stâncile, fantasme pleşuve, mute, órbe
Deschid largĭ, negre peşterĭ menite de a sórbe
In umbra lor adâncă şi de misterurĭ plină
Pe omu 'mpins de sórtă a pere din lumină.

In fundurĭ de prăpăstiĭ se bat mereŭ de malurĭ
Şióie care pórtă cadavre pe-a lor valurĭ;
Şi aburĭ într'amurgul din ele se ridică
Ce 'n rouă sângerândă pe frunzĭ uscate pică,
Saŭ merg de se aşéḑă pe stâncĭ, pe vîrf de munte
Ca palide vedeniĭ cu pletele cărunte.

O crâncenă orgie de sânge, de cruzime
Imbată umbra mută ce zace la desime,
Ş'ades în meḑ de nópte s'aude prin tăcere
O surdă lovitură, un vaĭet de durere,
Apoĭ un sbor de vulturĭ şi urlete hidóse
De lupĭ ce vin să 'mpartă a victimelor óse,
Şi straniŭ, lung, satanic un hohot ce rĕsună

www.dacoromanica.ro

Ca clocotul de codri, când cerurile tună.
Atunci păstorii sarbezi zăresc din depărtare
Ivindu-se pe munte o naltă arătare
Ce stă în dreptul luneĭ cu-o bardă grósă 'n mână...
Şi până 'n ziuă urlă dulăiĭ de la stână.

Amar de cine intră prin ramurile dese
A codruluĭ de mórte! Sĕrmanul, dacă ese,
El pare-un strigoiŭ palid zărit ca printr'un vis
Ce caută cărarea mormêntuluĭ deschis...
Acolo 'ĭ cuibul spaimeĭ şi adăpostul ureĭ.

Gruĭ-Sânger, ucigaşul, e regele pădureĭ!

II

GRUĬ-SÂNGER

E crud lupu 'n turbare! crud tigrul ce sfâşie
O turmă de gazele pe-a Niluluĭ cămpie!
Crud uliul, care trece şi ţintă se abate
Pe-un stol de păsărele în erburĭ tupilate!
E crud destinul, crudă mórtea! dar în cruzime
Pe Sânger, ucigaşul, nu îl întrece nime!

www.dacoromanica.ro

Deabĭa sosit în viaţă prin mórtea maicĭĭ sale,
Vrăjitu-l'a Satana cu pofte criminale
Să schingĭue, să rupă, să prade, să omóre,
Să fugă 'n întunerec de ómenĭ şi de sóre.
Străin de tótă mila, plăcerea-ĭ cea maĭ vie
A fost să nimicéscă pe lume tot ce 'nvie,
Să calce florĭ şi ródă, să strice cuiburĭ pline,
Să smulgă aripióre de fluturĭ şi de-albine.
Acum însă el cată un alt soiŭ de victime!
Iĭ place-a sui scara năprasnicelor crime:
Acum ucide ómenĭ!... cum îĭ zăreşte, rîde
Şi îĭ ucide numaĭ de sete de-a ucide!

De ḑece anĭ în codru el s'a retras aice,
Soţia luĭ e gróza, şi nóptea-a luĭ complice!
Ca tigru fără saţiŭ, sub un stejar la pândă
El face ḑi şi nópte o crâncenă isbândă,
Găsind în agonie un vuet care 'ĭ place
Ş'o viaţă desfrênată în morţile ce face.
Monstru cumplit cu faţa ca sufletu-ĭ de slută,
In trame săngeróse gândirea-ĭ e perdută,
Orĭ cine 'l vede, crede că a vĕḑut o ciumă.
Şi dacă scapă téfĕr, cu pĕr de lup s'afumă,
Căcĭ fruntea luĭ apare sinistru luminată
De-a foculuĭ ce 'l arde văpae 'nflăcărată;
Dar vulturiĭ şi uliĭ şi buhnele şi corbiĭ,

www.dacoromanica.ro

Precum tot spre lumină cu jale cată orbiĭ,
Ţintesc cu neclipire spre dênsul ochĭ sĕlbaticĭ
Ce nóptea printre arborĭ s'aprind ca roşĭ jaraticĭ.
Eĭ sbóră pretutindenĭ alăturea, 'mpreună
Formându-ĭ pe sub nourĭ cu sborul o cunună,
Un larg cortegiŭ funebru ce lasă, unde trece
De albe oseminte o cladă tristă, rece!

O singură fiinţă în inima-ĭ secată
Găsesce-adăpostire: bĕtrânu-ĭ, jalnic tată,
La care se gândeşte cuprins de 'nfiorare
De câte orĭ comite o crimă în turbare.
Imagina ĭubită a bunuluĭ părinte
Adeseorĭ în lacrimĭ îĭ trece atuncĭ prin minte
Punându-se 'ntre dênsul şi victimele sale...
Zadarnic! el e arma puterĭĭ infernale!

III

PARICIDUL

E ora de mistere, de gróză şi de şópte,
Când trec fiorĭ în aer şi demonĭ roşĭ în nópte;
Când umbra trădătóre aşédă pe sub maluri,

www.dacoromanica.ro

Prin unghiurile caseĭ, prin gurĭ de văĭ, pe délurĭ,
Prin codri, prin ruine de vechie monăstire,
Pe naltele clopotniţĭ, prin negre cimitire
Fantasme tupilate, vedeniĭ marĭ, tăcute,
Ce staŭ ca niște visurĭ din ochĭ nedispărute,
Şi ast-fel, locuită de umbre, nóptea pare
Mută de grózā, rece şi fără rĕsuflare.
E ora de uimire, când Codrul-fără-viaţă
S'aratā maĭ sinistru prin vĕl de órbă céţă
Şi scóte-un aspru vuiet ce 'nsuflă oţerire
Ducênd în lume, tainic, o cruntă povestire.
Tot omul fuge, tótă făptura se ascunde...

Un om îşĭ face cruce şi 'n codrul des pĕtrunde!

E tatăl luĭ Gruĭ-Sânger!... plăpând, fără putere
Sub sarcina greóie de anĭ şi de durere,
El intră pe sub arborĭ în haosul cel mare
De negru întunerec, adânc, fără hotare,
Şi tot înaintéză pe căĭ nestrăbătute
Şi pare că înótă prin unde nevĕḑute.
Incet, avênd de reazĕm un vechiŭ toiag de vie,
Sĕrmanul urcă 'n lacrĕmĭ cărarea de urgie,
Căcĭ vine ca să cerce de-a smulge din orbire-ĭ
Pe fiiul sĕŭ ce calcă în volvura peireĭ.
El vrea să 'l maĭ revadă, el vrea să 'l maĭ sărute,

www.dacoromanica.ro

Să 'l scótă la lumină din căile perdute,
Şi ast-fel merge, merge plecând a luĭ statură,
Ca omul care-aştéptă a morţiĭ lovitură,
Şi gura luĭ şopteşte cuvinte drăgălaşe
Ca 'n timpul desmierdăriĭ, când fiiul era 'n faşe.

Stăĭ! fugĭ, nenorocite! un pas de 'ĭ face încă...
Dar iată-l sus pe culme, ah! iată-l lângă stâncă!
De odată-o bardă crudă prin aĭer luce, sbóră
Lovesce!... jos bětrânul c'un vaiet se dobóră,
Iar Sânger, ucigaşul, plecându-se, de-odată
In clipa unuĭ fulger zăresce... pe-al sĕŭ tată!

IV

BLESTEMUL

O! cruntă făr-de-lege! Pĕcat fără ertare!
Cumplitul, paricidul încremenit apare
De spaima ce 'l cuprinde, spăimântător, la focul
Aprins cu repeziciune de fulgerĭ în tot locul.
Pădurea 'ntrégă arde cu negrele-ĭ pĕcate
Lăţind luminĭ pe cerurĭ, pe dealurĭ depărtate,
Şi óspeţiĭ prădalnicĭ în sborurĭ sgomotóse

www.dacoromanica.ro

Se duc, vîrtej fantastic, cu ţipete fioróse,
Pădurea arde! braţiĭ s'aprind ca nalte torţiĭ,
Sub bolte 'nflăcărate trec victimele morţiĭ,
Lung şir de spectri paliḑĭ ce merg ca să arate
Luĭ Sânger a lor feţe şi rănĭ nevindecate.

De-odată prin vuirea de vaiete 'n mulţime,
Prin miile de glasurĭ ce 'l mustră cu asprime
Şi maĭ presus de svonul pădurii ce trăsnesce
Un glas din altă lume se 'nalţă şi graiesce:
«Tu, proclet, ucigaşe! infame paricide!
«Tu pentru care astă-ḑĭ tot Iadul se deschide,
«Tu răpitor de ḑile cuĭ ţĭ-aŭ dat viaţă, nume!
«Atuncĭ a ta osândă sfîrşit să aibă 'n lume,
«Când astă buturugă de arbor ars sub care
«Părintele tĕŭ zace ucis, fără suflare,
«Va da şi florĭ şi frunze, etern fiind udată
«Cu apa cea din vale în gura ta cărată.
«Iar pân'atuncĭ, iazmă ce a născut pĕcatul,
«Legată 'n înfrăţire cu rĕul, ne'mpăcatul,
«In viaţă şi 'n mormêntu-ţĭ în vecĭ să nu guştĭ pace
«Şi cugetul din tine s'auḑĭ că nu maĭ tace.
«Să nu priveştĭ tu cerul şi omenirea 'n faţă!
«De foc să 'ţĭ fie apa şi sórele de ghiaţă!
«Să bată 'n tine bicĭul urgiilor turbate
«Pân n'a maĭ fi pe tine loc, unde a maĭ bate!

www.dacoromanica.ro

«Toţĭ şerpiĭ de pe lume să iasă 'n a ta cale!
«Să 'ntîmpinĭ numaĭ ură, să nu simţĭ de cât jale!
«Să chemĭ cumplita mórte şi ea l'a ta chemare
«Să rîdă, să te lase luptând cu-a ta mustrare,
«Incât s'ajungĭ tu însu-ţĭ a te feri de tine
«Prin ultima ta crimă, uciderea de sine!
«Blestem! blestem pe capu-ţĭ în lunga vecĭnicie!
«A ta cenuşă péră în vênt şi négră fie!»

V

PEDEAPSA

Trecut-a jumĕtate de secol pe astă lume.
Din codru nu rĕmas-a decât hidosu-ĭ nume;
Pe unde-a fost odată stejarul, bradul, plopul,
Desime uriaşă ce-a înfruntat potopul,
E numaĭ câmp de petre, gol, trist, secat de sóre,
De care fug şi vulturĭ şi fiare răpitóre.
Nicĭ scaiul, nicĭ urzica pe sînul luĭ nu creşce,
In vecĭ dorita ploaĭe, nicĭ roua nu 'l stropeşce,
Iar dac'un nor se sparge de-asupră-ĭ câte-odată,
Cu lacrĕmĭ lungĭ de sânge e plóea-amestecată.
De câmpul cel de gróză chiar gândul se feresce;

www.dacoromanica.ro

Chiar crivățul pe margină din sboru-i se opresce,
Atât este de mare pe locul de anatemură
Urgia ne 'mpăcată cereștilor blăstemură!

Și însă-un om în sóre, om singur... cine-ar crede?
Pe-a dealuluĭ cărare un om acum se vede!
Bĕtrân ca lumea, gârbov, sub vêntul releĭ sórte,
El pare că de secolĭ a fost uitat de mórte,
Pleșuv, pe a luĭ frunte pârlită, nesenină,
Trec norĭ de gândurĭ negri, sub care ea se 'nclină
Și desele sbîrcele pe ea sunt împletite
Precum o țesătură de fire încălcite.
Sprîncenele luĭ albe pe ochiĭ luĭ se plécă
Lăsând de-abia prin ele lumina ca să trécă,
Iar barba-ĭ lungă, aspră se târîe 'n cărare,
Pe când el se tot urcă pe brâncĭ, fără 'ncetare.

De-o jumĕtate secol, sub gândul ce 'l omóră,
El în genunchĭ se suie, și 'n genunchĭ coboară
Pe culmea vîrfuită cu-o négră buturugă,
Și tot șoptește 'n sine o mult duiósă rugă.
Sĕrmanul! merge 'n vale de 'șĭ umple gura plină
Cu apă de isvóre, vioae, cristalină,
Apoĭ se întórce iară-șĭ la deal, pe culmea arsă

www.dacoromanica.ro

Şi 'ncet la rădĕcina copaculuĭ o varsă,
O varsă tótă, tótă! făr' a lăsa din gură
Să lunece în peptu-ĭ măcar o picătură;
Dar vaĭ! trec nopţĭ, trec ḑile, trec anĭ şi cât
[muncește
Zadarnic! buturuga nu maĭ reînverḑește!

VI

ERTAREA

Aḑĭ cerul e maĭ aspru! cad raḑe înfocate
Şi setea linge peatra isvórelor secate!
O gură, numaĭ una de apă maĭ rĕmâne...
Bĕtrânul, neertatul, cu focul în plămâne,
O sórbe 'n gură-ĭ, plécă, se urcă iar din vale
Târîndu-se pe cóte, pe brâncĭ în cruda-ĭ cale,
Şi rupţĭ 'ĭ sunt genunchiĭ, şi rupte-a sale cóte,
Şi sângele-ĭ se scurge, şi cade, nu maĭ póte
Căcĭ drumul se lungeşte cu cât şi setea-ĭ cresce...
Dar iată că la mijloc de cale se opreşte!

El vede-o păsărică pe jumĕtate mórtă;
In palmă-ĭ o cuprinde, la gura luĭ o pórtă

www.dacoromanica.ro

Şi cu o picătură prielnic o adapă
Făr'a înghiţi, sărmanul, măcar un pic de apă!

Re'nvie păsărica încet din amorţire
Şi 'n ceruri se înaltă cu-o vie ciripire.

Minune! iată cerul deschis se ilumină
De-o tainică-auroră feerică, divină,
Atât de strălucindă, cât însuşi mândrul sóre
Se stinge ca steluţa la a sóreluĭ splendóre,
Ş'un glas pětruns de milă, duios de bunětate
Din cer grăesce: «Sânger, ertat eştĭ de păcate!
«Mult rĕŭ o faptă bună în ceruri cumpănesce;
«O biată păsărică de muncĭ te isbăvesce!»

Gruĭ-Sânger nalţă fruntea... El vede cu uimire
Pe faţa părintéscă o dulce 'nduioşire;
El vede a luĭ victime cu ângerĭ adunate
In braţe-le deschise chemându-l ca pe-un frate;
Şi vede ca prin farmec pe trunchiul fără viaţă
Crescênd vlăstărĭ frumóse cu veselă verdéţă,
Şi 'n vîrf o flóre albă ce cade pe-a luĭ frunte
Ca semn de încetare a chinurilor crunte.

www.dacoromanica.ro

Ertatul, ḑice: «Dómne! părinte!... îndurare!...
Și cade și se stinge cu-o lină suspinare.

Se spune că pe locul, unde a murit sĕrmanul,
Un arbor mic, sĕlbatic, rĕsare pe tot anul
Avênd o păsărică în vêrf, cu glas de ânger...
El pórtă póme roșiĭ și numele de *Sânger*.

www.dacoromanica.ro

LEGENDA LĂCRĔMIÓREĬ

I

În raiŭ nicĭ o minune plăcută nu lipsia,
Vĕzduhul lin, rĕcóre, a crinĭ amirosia,

Căcĭ albele potire în vecĭ tot înflorite
Scoteaŭ din a lor sinurĭ arome nesfîrşite.

Lumina era móle şi 'ndemnătóre şopţiĭ.
Nicĭ nóptea urma ḑileĭ, nicĭ ḑiua urma nopţiĭ.

Prin arborĭ cântaŭ pasĕrĭ, prin aĭer sburaŭ îngerĭ,
Şi nu găseaŭ rĕsunet în el a lumiĭ plângerĭ;

www.dacoromanica.ro

Căcĭ scris era pe ceruri, pe frunze şi pe unde:
«Nicĭ umbra de durere aice nu pĕtrunde.»

Pe maluri verdĭ, frumóse de rîuri limpedite
Staŭ sufletele blânde, iubinde, fericite,

Gustând în liniştire cerésca veselie
Ce 'n fie-care clipă cuprinde o vecinicie.

Dulce-adăpost de pace, grădină 'ncântătóre
Avea orĭ-ce minune, dar îĭ lipsia o flóre.

II

Şi iată că soseşte un óspe de pe lume,
Un suflet alb şi tînĕr pe-un nor de dulcĭ parfume;

Iar sufletele tóte îĭ es luĭ înainte,
Primindu-l cu zîmbire, cu gingaşe cuvinte,

Şi 'ĭ dic: «In raiul nostru bine-aĭ sosit, copile!
«Curând plecaşĭ din viaţă! Nu plângĭ a tale dile?»

www.dacoromanica.ro

—«Nu, căcĭ am dat o clipă de viaţă trecĕtóre
«Pe alta maĭ ferice şi 'n vecĭ neperitóre.»

—«Şi nu 'ţĭ e dor acuma de lumea pămêntéscă?»
—«Nu, căcĭ maĭ mult îmĭ place întinderea ceréscă.»

—«Cum? Nu laşĭ nicĭ o jale pe urma ta duiósă?»
—«Ah! las o mamă scumpă, o mamă drăgăstósă,
«Şi vecĭnic după dênsa voiŭ plânge cu durere!»

Ḑicênd, copilul plânge lipsit de mângăiere,
Şi lacrĕmile-ĭ calde se schimbă 'n Lăcrĕmióre.

De atuncĭ nu maĭ e lipsă în raiŭ de nicĭ o flóre!

www.dacoromanica.ro

PENEŞ CURCANUL

„Plecat-am noă din Vasluĭ
Şi cu sergentul ḑece,
Şi nu-ĭ era, ḑĕŭ, niměruĭ
In pept inima rece.
Voioşĭ ca şoimul cel uşor
Ce sbóră de pe munte
Aveam chiar pene la picior,
Ş'aveam şi pene 'n frunte.

Toţĭ Dorobanţĭ, toţĭ căciularĭ,
Românĭ de viţă veche,
Purtând opincĭ, suman, iţarĭ
Şi cuşma pe-o ureche.
Ne dase nume de Curcanĭ
Un hătru bun de glume,
Noĭ am schimbat lângă Balcanĭ
Porecla în Renume!

www.dacoromanica.ro

Din câmp, de-acasă, de la plug
Plecat-am astă vară
Ca să scăpăm de Turcĭ, de jug
Sărmana scumpă ţară.
Aşa ne spuse'n graiul sĕŭ
Sergentul Mătrăgună,
Şi noĭ ne-am dus cu Dumnezeŭ,
Ne-am dus cu voe bună.

Orĭ cine 'n cale ne 'ntâlnea
Cântând în gura mare,
Stătea pe loc, s'adimenea
Cuprins de admirare;
Apoĭ în trécăt ne 'ntreba
De mergem la vr'o nuntă?
Noĭ rĕspundeam în hohot: ba,
«Sburăm la luptă cruntă!»

— Cu ţile mergeţĭ, dragiĭ meĭ,
«Şi să veniţĭ cu ţile!»
Ziceaŭ atuncĭ bătrânĭ, femeĭ
Şi preoţĭ şi copile;
Dar cel sergent făr' de musteţĭ
Răcnea: «Să n'aveţĭ témă
Românul are şapte vieţĭ
«In pieptu-ĭ de aramă!»

www.dacoromanica.ro

Ah! cuĭ ar fi trecut prin gând
Ş'ar fi creḑut vr'odată
Că mulţĭ lipsi-vor în curênd
Din mândra nóstră cétă!
Priviţĭ! din noă câţĭ eram
Şi cu sergentul zece,
Rĕmas'am singur eŭ... şi am
In piept inima rece!

Crud e când intră prin stejarĭ
Năprasnica secure
De-abate toţĭ copacĭĭ marĭ
Din falnica pădure!
Dar vaĭ de-a lumeĭ négră stea
Când mórtea nemilósă
Ca'n codru viŭ pătrunde 'n ea
Şi când securea-ĭ cósă!

Copiĭ! aduceţĭ un ulcior
De apă de sub stâncă
Să sting pojarul meŭ de dor
Şi jalea mea adâncă.
Ah! ochi-mĭ sunt plinĭ de scînteĭ
Şi mult cumplit mĕ dóre
Când mĕ gândesc la fraţiĭ meĭ
Cu toţĭ periţĭ în flóre.

www.dacoromanica.ro

Cobuz ciobanu 'n Calafat
Cânta voios din fluer,
Iar noĭ jucam hora din sat
Rîḑênd de-a boambeĭ şuer.
De-odat' o schijă de obuz
Trăsnind,... mânca-o-ar focul!
Retézá capul luĭ Cobuz
Ş'ast-fel ne curmă jocul.

Treĭ ḑile 'n urmă am rĕsbit
Prin Dunărea umflată
Şi nu departe-am tăbărit
De Plevna blestemată.
In faţa nóstră se 'nălţa
A Griviţeĭ redută,
Balaur crunt ce-ameninţa
Cu ghiara-ĭ nevĕḑută.

Dar şi noĭ încă o pândeam
Cum se pândeşte-o fiară,
Şi tot chiteam şi ne gândeam
Cum să ne cadă 'n ghiară?
Din ḑorĭ în ḑorĭ şi Turcĭ şi noĭ
Svĕrlém în aer plumbiĭ
Cum svêrlĭ grăunţĭ de popuşoĭ
Ca să hrănescĭ porumbiĭ.

www.dacoromanica.ro

Şi tunurĭ sute bubuéŭ...
Se clătina pământul!
Şi miĭ de bombe vîjiéŭ
Trecênd în sbor ca vîntul.
Şedea ascuns Turcu 'n ocol
Ca ursu 'n vizunie.
Pe când trăgém noĭ tot în gol,
El tot în carne vie...

Ţinteş era dibaciŭ tunar
Căcĭ tóte-a luĭ ghiulele,
Lovéŭ turcescul furnicar,
Ducênd mórtea cu ele.
Dar într'o ḑi veni din fort
Un glonte, numaĭ unul,
Şi bietul Ţinteş căḑu mort,
Imbrăţişându-şĭ tunul.

Pe-o nópte órbă Bran şi Vlad
Eraŭ în sentinele.
Ferbea vĕzduhul ca un iad,
De bómbe, de şrapnele.
In ḑorĭ găsita-am pe-amĕndoĭ
Tăiaţĭ de iatagane,
Alături c'un moviloiŭ
De leşurĭ musulmane.

www.dacoromanica.ro

Sermaniĭ! bine s'aŭ luptat
Cu lifta cea păgână,
Şi chiar murind eĭ n'aŭ lăsat,
Să cad' arma din mână,
Dar ce folos! céta scădea!
Ş'acuma rĕmăsese
Cinci numaĭ, cinci flăcăĭ din ea
Şi cu sergentul şese!...

Veni şi ḑiua de asalt,
Cea ḑi de sânge udă!
Părea tot omul maĭ înalt
Faţă cu mórtea crudă.
Sergentul nostru puiŭ de zmeŭ,
Ne ḑis'aste cuvinte:
«Cât n'om fi morţĭ, voĭ cinci şi eŭ
«Copiĭ, tot înainte!»

Făcênd treĭ crucĭ, noĭ am rĕspuns:
«Amin! şi Dómne-ajută!»
Apoĭ la fugă am împuns
Spre a Turcilor redută.
Aleleĭ! Dómne, cum sburaŭ
Voiniciĭ toţĭ cu mine!
Şi cum la şanţurĭ alergaŭ
Cu scărĭ şi cu faşine!

www.dacoromanica.ro

Eată-ne ajunşĭ!... încă un pas.
Ura! 'nainte, ura!...
Dar mulţĭ rĕmân fără de glas.
Le 'nchide mórtea gura!
Reduta 'n noĭ rĕpede-un foc
Cât nu'l încape gândul.
Un şir întreg s'abate 'n loc
Dar altul îĭ ia rândul.

Burcel în şanţ móre sdrobind
O tidvă păgânéscă.
Şoimu 'n redan cade răcnind:
«Moldova să trăéscă!»
Doĭ fraţĭ Călinĭ, ciuntiţĭ de viĭ,
Se svîrcolescŭ în sânge;
Nicĭ unul însă, dragĭ copiĭ,
Nicĭ unul nu se plânge.

Atuncĭ vitézul Căpitan,
Cu-o largă brazdă 'n frunte,
Strigă voios: cine-ĭ Curcan
«Să fie Şoim de munte!»
Cu stégu 'n mânĭ, el sprintenel
Viŭ sue-o scară 'naltă.
Eŭ cu sergentul după el
Sărim de la olaltă.

www.dacoromanica.ro

Prin foc, prin spăngĭ, prin glónţĭ, prin fum,
Prin mĭĭ de baionete,
Urcăm, luptăm... eată-ne acum
Sus, sus, la parapete.
Allah! Allah! Turcĭĭ răcnescŭ,
Sărind pe noĭ o sută.
Noĭ punem stégul Românesc
Pe crâncena redută.

Ura! măreţ se 'nalţă 'n vînt
Stindardul Românieĭ!
Noĭ însă zacem la pământ,
Căḑuţĭ prada urgieĭ!
Sergentul móre şuerând
Pe Turcĭ în risipire,
Ear căpitanul admirând
Stindardu 'n fîlfîire!

Şi eŭ când ochiĭ am închis,
Când mĭ-am luat osînda:
«Ah! pot să mor de-acum, am zis
«A nóstră e isbânda!»
Apoĭ când earăşĭ m'am trezit
Din nóptea cea amară,
Colea pe rănĭ eŭ am găsit
Virtutea Militară!....

www.dacoromanica.ro

Ah! da-o-ar Domnul să-mĭ îndrept
  Acéstă mână ruptă.
Să-mĭ vindec rănile din pept,
  Ear să mă întorc la luptă,
Căcĭ nu-ĭ maĭ scump nimica azĭ
  Pe lumea pământéscă
De cât un nume de vitéz
  Şi mórtea vitejéscă!

www.dacoromanica.ro

SERGENTUL

Pe drumul de costișe ce duce la Vasluĭ
Veniĭa un om, cu jale zicênd în gândul luĭ:
«Maĭ lungă-mĭ pare calea acum la 'ntors acasă...
«Aș vrea să sbor dar rana din pulpă nu mĕ lasă!»
Și bietul om slab, palid, avênd sumanul rupt
Și o cămașă ruptă bucățĭ pe dedesupt,
Pâșea trăgênd piciorul încet, dar pe-a luĭ față
Sbura ca o lumină de glorie măréță,
Și 'n ochiĭ luĭ de vultur adîncĭ, vioĭ și marĭ
Trecéŭ lucióse umbre de eroĭ legendarĭ.
Opinca-ĭ era spartă, căciula desfundată
Dar fruntea luĭ de raze părea încoronată.
Calică-ĭ era haina dar strĕluceaŭ pe ea
Și crucea Sfântul Gheorghe ș'a Românieĭ Stea.

www.dacoromanica.ro

Românul venea singur pe drumul plin de sóre
Când eată că aude fanfare sunătóre,
Şi vede nu departe în faţa luĭ venind
Un corp de óste mândră în aur strĕlucind.
Eraŭ treĭ batalióne de garda 'mpĕrătéscă
Mergênd voios la Plevna cu dor s'o cuceréscă.
In frunte-ĭ Colonelul semeţ, pe calu-ĭ pag,
La braviĭ sĕĭ tovarăşĭ privea ades cu drag,
Şi inima în peptu-ĭ bătea cu foc, deşteaptă,
Căcĭ el visa, privindu-ĭ, la lupta ce-ĭ aştéptă.
De-odat' el dă cu ochiĭ de sarbedul Român
Ce stase 'n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Şi mult se minunéză şi nicĭ că-ĭ vine-a crede,
Când crucea Sfîntul Gheorghe pe sînul luĭ o
[vede.
Ş'opreşte regimentul, ear bravul Colonel
Se 'nchină la drumeţul, s'apropie de el
Şi-ĭ ḑice cu blândeţă: — De unde viĭ, strĕine?
— Vin tocmaĭ de la Plevna. — Cum e acolo? —
[Bine!
— Dar aste decoraţiĭ cum, cine ţi le-aŭ dat?
— Chiar Domnitorul nostru ş'al vostru Impĕrat.
— Dar pentru care fapte? — Ştiŭ eŭ?... Ci că
[drept plată
«Că am luat eŭ stégul reduteĭ... şi pe dată
«Cu el, strĕpunşĭ de glonţurĭ, ne-am prăbuşit în
[şanţ...»

www.dacoromanica.ro

— Dar ce rang aĭ, voinice? — Am rang... de Do-
[robanţ! —
Atunce Colonelul dând mâna cu Sergentul,
Sn 'ntórce, dă un ordin... Pe loc tot regimentul
Se 'nşiră, pórtă arma, salută cu onor
Românul care plécă trăgênd al luĭ picior.

Mirceştĭ, Decembre, 1877.

www.dacoromanica.ro

V. ALECSANDRI

DUMBRAVA ROŞIE

POEM ISTORIC

(1497)

DEDICAT AMICULUI MEU C. NEGRE

www.dacoromanica.ro

I

VISUL LUI ALBERT

Albert, craiul Lehieĭ, făcut-aŭ un vis mare,
Un vis de năvălire, de 'nvingerĭ glorióse!
El se vĕḑù puternic, pe-un armăsar călare,
Infiorând cu spada-ĭ popóre numeróse.

Din Meaḑă-ḑi ferbinte în recea Meaḑă-nópte,
Din Rĕsăritul mândru l'Apusul lucitor
El auḑi prin visu-ĭ miĭ, miĭ de miĭ de şópte
Crescênd în sgomot falnic, gigantic, imnător,
Un uragan de glasurĭ ce clocotea prin lume
Purtând, năl̦tând cu fală un nume... al sĕŭ nume!

www.dacoromanica.ro

Albert, craiul Lehieĭ, trufaș, semeț, ușor,
Adimenit, se crede stăpân pe viitor,
Ș'aruncă ochĭ de pradă pe țĕrile vecine:
Care din ele, ḑice, mĭ-ar cuveni maĭ bine?»
El stă puțin pe gânduriĭ, apoĭ cu mare glas:
«Moldova este pragul întêiuluĭ meŭ pas!
«In țara acea mică, neîncetat lovită
«De duşmanĭ fără numĕr și 'n vecĭ nebiruită,
«In care toțĭ bărbațiĭ sunt zmeĭ ce s'aŭ luptat
«Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încruntat,
«Și unde pe sub érbă cămpiile frumóse
«Ascund troene albe de-a duşmanilor óse,
«Un Domn vitéz, un Stefan, adună de mulțĭ anĭ
«O glorie ce-ĭ demnă de-aĭ lumiĭ suveranĭ.
«Voiŭ merge la Moldova, la Stefan drept voiŭ merge
«Și luciul de pe frunte-ĭ cu spada mea voiŭ șterge,
Ear lumea îngrozită, privind spre Rĕsărit,
«Vedea-va 'n loc de sóre al meŭ chip strălucit!»

A ḑis, și 'n nerăbdare-ĭ pe lângă el în grabă
Adună-a luĭ armată deprinsă la omor,
Ordie numĕrósă de fére ce se 'ntrébă:
«Spre care orizonurĭ sălta-vom noĭ în sbor?
«In care parte 'ĭ hoitul promis l'a nóstre ghiare?

www.dacoromanica.ro

«Să 'l rupem într'o clipă, să 'l ródem, înghiţim!
«In care ţĕrĭ, teutone, române orĭ maghiare,
«Vrea Albert, Craiul nostru, pustiul să 'l lăţim?»

Aşa ḑicea cu falĕ a luĭ Albert oştime
In cete adunate pe câmpul de Dombrova.
Când, prin vĕzduh de-odată, o gură din mulţime
Rosti cu glas de taur sĕlbatic: la Moldova!
Ura! strigă Lehimea întocmaĭ ca un tunet,
Şi văĭ şi munţĭ şi codri rĕspunseră 'n resunet
Ura!... şi 'n dor de sânge armata crunt aprinsă
Ca un şioiŭ de tómnă pe drumurĭ se întinde
Cu tunurĭ largĭ şi grele, cu flinte lungĭ, cu spade
Ce viŭ luciaŭ la şolduri şi 'n técă zîngheniaŭ,
Cu armăsarĭ sburdalnicĭ ce vesel necheziaŭ,
Mergênd toţĭ, caĭ şi ómenĭ, să calce şi să prade.

In fruntea lor magnaţiĭ mândri, bĕtrânĭ şi tinerĭ:
Toporski, veteranul ce pórtă barbă albă,
Incongiurat de némurĭ: feciorĭ, nepoţĭ şi ginerĭ
Formându-ĭ o vitézĕ şi gloriósă salbă.

Grodeck, ḑis *falcă-tare,* ce 'n gândul luĭ se jură,
Atâţĭ Românĭ să darme câţĭ are dinţĭ în gură.

Zcĭusko, neîmpăcatul cu braţe lungĭ şi tarĭ,
Care 'n Bugeac ucis-a treĭ sute de Tătarĭ.

Bĭela cel nalt, subţire ca trestia de baltă,
Ce 'n luptă sângerósă ca dênsa se mlădie

www.dacoromanica.ro

Cu sabia-ĭ turcéscă tăind în carne vie,
Pe când fugaru-ĭ sprinten nechéză, muşcă, saltă.
Gorow şi Zablotowski, amicĭ juraţĭ pe mórte
Să 'mpartă sórta bună, să 'nvingă rele sórte,
Şi care în treĭ rênduri scăpat-aŭ din robie
Prin degetele morţiĭ trecênd cu vitejie.
Eĭ sbor pe doĭ caĭ gemenĭ, rîdênd în hohot mare
Cu alţĭ ca dênşiĭ tinerĭ, baronĭ, comţĭ, Palatinĭ:
Glence din Pocuţia, Zbaloş Litfan ce are
Un cârd pletos de zîmbri în codri de arinĭ,
Gavril din Moraviça, fraţĭ Grotov, Huminski,
Mardela Veneticul, Tecelski şi Pruhninski,
Iarmeric Mazovitul şi Kozjatic Ucranul
Ce cresce caĭ sĕlbaticĭ şi 'ĭ prinde cu arcanul.
Eĭ merg, bătênd din pintenĭ!... Sburdalnica lor cétă
Străluce de departe în haine poleite:
Dulămĭ cu florĭ de aur la pept împodobite
Şi 'ncinse cu paftale de pétră nestimată.
Cĭapce purtând un vultur şi pene la mijloc,
Incălţăminte roşiĭ de pele de Maroc,
Şi frêe ţintuite şi argintate şele
Şi armoriĭ cusute pe colţurĭ de harşele.
. . . . . .
Eĭ merg, precum ar merge la simplă vênătóre,
Glumind în nepăsare de mórtea ce-aŭ să 'nfrunte,
Urmaţĭ de stéguri multe, urmând un foc de sóre

www.dacoromanica.ro

Pe Hatmanĭ, capĭ de oaste, cu Albert Craiŭ 'n
[frunte...
Şi ast-fel în Moldova eĭ daŭ cu toţĭ năvală!
Dar, când trecù hotarul, al Regeluĭ cal tare
Se poticni... O buhnă ţipă în ţiua mare,
Şi mórtea 'şĭ găti cósa în acea ţi fatală!

www.dacoromanica.ro

II

ŢARA IN PICIÓRE

Ce vuet lung de care, ce tropot surd de vite,
Ce frémĕt de suspinurĭ, de glasurĭ năbuşite
S'aud în sînul nopţiĭ prin négra 'ntunecime
Şi către munţĭ se 'ndréptă l'a codrilor desime?
Din când în când sub nourĭ, trecênd ca o săgétă,
Clipesce o lumină, şi ca prin vis arată
Bĕtrânĭ cu fruntea gólă plecată spre pămênt,
Femeĭ cu pruncĭ în braţe şi pletele în vênt,
Copile spăimêntate mănând turme de oĭ
Şi flăcăiaşĭ în fugă mănând cârdurĭ de boĭ.
Pe jos, pe caĭ, în grabă toţĭ părăsindu-şĭ satul,
Fugind cu vaet, lacrĕmĭ, căcĭ 'ĭ-a ajuns pĕcatul,
Se duc pribegĭ şi paliţĭ să cate-adăpostirĭ
In fund de codri, 'n peşterĭ, în sîn de mănăstirĭ.

www.dacoromanica.ro

Dar unde sunt bărbaţiĭ, voiniciĭ, juniĭ, tariĭ,
Să 'şĭ apere părinţiĭ, nevestele şi prunciĭ?
Când suflă grea furtună pe ramurile lunciĭ
Ş'o sgudue ş'o daramă, ah! unde sunt stejariĭ?
Stejariĭ sunt la locul lor faţă cu furtuna!
. . . . . .

Acum de ḑece ḑile şi ḑece nopţĭ tot-una
Din munţĭ şi pân' la Nistru, pe culme şi pe déluriĭ
Lungĭ buciume rĕsună dând tainice semnaluriĭ;
Şi călăraşĭ din fugă prin sate, prin oraşe
Crainesc: «Săriţĭ cu toţiĭ pe Liftele trufaşe!
«Vitézul Stefan Vodă vĕ chiamă 'n vitejie.
«Cine 'ĭ mişel să fugă: cine 'ĭ Român să vie?»
Toţĭ aŭ rĕspuns: «Trăéscă Moldova!» şi s'au dus.

Pe loc tot omul verde ce pórtă capul sus
'Şĭ-a sărutat odoriĭ, 'şĭ-a ascuţit toporul,
'Şĭ-a prins din câmp fugarul ce 'ĭ sprinten ca o [ciută,
Apoĭ, făcêndu-şĭ cruce, ḑicênd un «Dómne-ajută!»
Ca şoimul de la cuibu-ĭ voios 'şĭ-aŭ luat sborul.

Ast-fel din ţara 'ntrégă plec cete inmiite
Cu arce, barde, cóse şi ghióge ţintuite,

www.dacoromanica.ro

Purtând căciulĭ de óie, mintene 'n florĭ cusute
Şi barbe neatinse, al bĕrbăţieĭ semn.
Eĭ merg de-adrept prin codri, pe lungĭ cărărĭ
[perdute,
Călărĭ pe şele góle cu scările de lemn,
Şi trec în sbor prin arborĭ ca demonĭ de urgie,
Şi umbra scânteiază de-aĭ ochilor mânie.
Tot ast-fel şi boerĭĭ, stăpânĭĭ de moşiĭ,
Incongiuraţĭ de glóte, din casele lor plécă
Privind cu mulţumire sburdalniciĭ lor fiĭ,
Cum sciŭ să 'şĭ pórte caiĭ şi 'n fugă să se 'ntrécă.
Soţiĭ, surorĭ şi mame suspină 'n urma lor;
Dar eĭ alerg ferice la câmpul de omor.

Coman de la Comana, un uriaş de munte
Ce intră prin bărlóge şi prinde urşiĭ viĭ,
Aduce după dênsul mulţĭ vênătorĭ de frunte,
Născuţĭ pe plaiurĭ nalte, trăiţĭ în vijeliĭ.
Balaur de la Galu, Ciolpan din Pipirig,
Rîd şi de frigul morţiĭ cum rîdŭ de-al erneĭ frig;
Şi mulţĭ cobor din munte ca lava din vulcan,
De soiul luĭ Balaur, de soiul luĭ Ciolpan.
Velcea, bastard luĭ Şerpe, ca şérpele de apă
Alunecă prin duşmanĭ şi mult cumplit îĭ muşcă,
In luptă, când 'ĭ-e sete, cu sânge se adapă

www.dacoromanica.ro

Şi drept potir el are o ţevie de puşcă.
El vine din Hêrtópe cu Purice-Movilă
Şi cu Roman-Pribégul ce nu mai sciŭ de milă.
Skeeanul şi Mircescul, vecinĭ de pe Siret,
Invingĕtorĭ de Ungurĭ, s'aŭ prins cu jurământ
Nicĭ chiar sub braţul morţiĭ să nu dea îndărăt
Pân' n'or intra cu Léhul pe-al Léhuluĭ pământ,
Şi Zimbrul de la Skee şi Zimbrul din Mircescĭ
Se duc să iea în córne pe vulturiĭ Leşescĭ.
Bĕtrânul Mateĭ Cârjă are 'mprejurul luĭ
Cincĭ sute de năprasnicĭ ce vin despre Vasluĭ,
Toţĭ Racovenĭ!.. ear Cârjă, om înţelept şi harnic,
E 'n flóre când se simte călare pe Şargan.
Glumeţ, îĭ place-a ţice luĭ Negrea, vitéz darnic:
«Am să mĕ fac, nepóte, din Cârjă buzdugan!»
Negrea, zîmbind, rĕspunde: «Aĭ cârja bĕtrâneţiĭ
«La sfaturĭ, ear în luptă aĭ braţul tinereţiĭ.»
Şi, ajungênd cu toţiĭ la Racova de vale,
O cruce luminósă le se-arĕta în cale.

Aşa cu mic, cu mare, apĕrătoriĭ ţĕriĭ,
Eşiţĭ ca frunda 'n codri la vêntul primăveriĭ,
Din văĭ adâncĭ se urcă, din piscurĭ se cobor.
Trec rîpele în salturĭ, trec rîurile 'n not
Ş'alérgă 'n neodihnă, voinicĭ, cât ce pot

www.dacoromanica.ro

La glasul ţĕriĭ scumpe ce'ĭ chémă 'n ajutor.
Merg uniĭ cu grăbire spre codriĭ Bucovineĭ
Ş'acolo se adună la strîmtele poticĭ,
Păndind, ca vênĕtoriĭ mişcările jivineĭ,
Şi tot rugând: «Fă Dómne, să trécă pe aicĭ!»
Merg alţiĭ la Sucéva să facă pe Albert
A perde óste multă şi mult timp în deşert;
Ear alţiĭ la Cotnarul iubit şi potgoriŭ,
Pe unde staŭ cu óstea, Bogdan, domnescul fiiŭ,
Tĕut cu mintea cóptă, Costea cu ochiŭ semeţ,
Şi Trotuşan şi Boldur cu suflet îndrăzneţ,
Şi unde Stefan Vodă înfipt-a stégul sĕŭ,
Strigând la cer: «Ajută'mĭ, o! Sfinte Dumneḑeŭ!»

www.dacoromanica.ro

III

TABĂRA LEŞÉSCĂ

Pe-o culme prelungită ard miĭ şi miĭ de focurĭ
Ca stele semĕnate în numĕróse locurĭ.
Se pare că tot cerul căḑut e pre pământ
Şi c'a rĕmas în urmă-ĭ un haos, un mormânt,
Atâta întristare, ş'atâta 'ntunecime
Imprăştie pe boltă-ĭ a norilor desime.

Un sgomot lung se 'nalţă din culmea luminată
Unindu-se în aer cu tunete cerescĭ.
E sgomotul orgieĭ!... ear zarea depărtată
Roşesce 'n foc de codri şi sate romănescĭ.

Aicĭ beţiĭ şi danţurĭ şi chiote voióse,
In fund suspinurĭ, vaet şi plângerĭ dureróse!

www.dacoromanica.ro

Aicĭ de pofte rele sunt ochiĭ toţĭ aprinşĭ,
Acolo curge sânge, acolo 's ochiĭ stinşĭ,
Căcĭ astăḑĭ celebréză Lehimea 'n sĕrbătóre
Victoria dorită a ḑileĭ viitóre!

Ostaşiĭ pretutindenĭ, formaţĭ în dese grupe,
Frig boĭ întregĭ, rup cărnurĭ ca lupiĭ flămânḑiţĭ,
Desfundă largĭ antale, béŭ lacom fără cupe,
Se cértă, rîd, în hohot şi urlă răguşiţĭ.
Ca dênşiĭ, cânĭ de lagăr la praznic luând parte.
Schelălăescŭ sĕlbatic, rod ósele de-oparte
In mijlocul orgieĭ turbate ce tot cresce.
. . . . . .

Şi însĕ vêntul nopţiĭ prin lagăr vîjiesce
Ş'un glas din umbra négră la toţĭ strigând de-a-
[rêndul:
«Orbĭ! orbĭ! la masa morţiĭ voĭ vĕ măncaţĭ co
[mândul!»

Şi însĕ vêntul nopţiĭ prin corturĭ vîjiesce,
De tunete cumplite vĕzduhul clocotesce
Ş'un glas perdut în umbră tot strigă ne 'ncetat:
«Orbĭ! orbĭ! mórtea v'aştéptă c'un ultim sărutat!»
. . . . . .
. . . . . .

www.dacoromanica.ro

Cortul regal e splendid! Duzinĭ de candelabre
Revarsă-a lor lumină pe-o masă ce se 'ntinde
Sub table încărcate de scule şi merinde
Şi sticle largĭ cu vinurĭ Spaniole şi Calabre.
In mijloc stă 'n ivélă un cerb de patru anĭ,
Incins pe-a sale laturĭ cu şirurĭ de fasanĭ,
Şi doue piramide de fructe maĭ alese,
In Asia 'nflorite, crescute şi culese.

Albert în fruntea meseĭ lucesce ca un sóre
Inconjurat de óspeţĭ în haine de splendóre.
La drépta-ĭ al sĕŭ frate maĭ june, Sigismund,
Apare 'ntr'o dulamă de roş postav de Lund.
La stânga-al Cameniţeĭ episcop vechiŭ, Lonzinski,
S'alăturea cu dênşiĭ se vede: Sbignew Ţenczynski,
Cu Herbor Lucasievitz, Padlowski, Castelanul
Radomieĭ, şi Creslaŭ Roza, numit Decanul,
Şi graf Ioan de Tiffen, magisterul Prusieĭ,
Care-a adus la luptă cincĭ sute de Cruciaţĭ,
Şi falniciĭ Toporski, vechĭ neaoşĭ de-aĭ Lehieĭ,
Şi alţĭ de frunte nobilĭ, din ceĭ maĭ însĕmnaţĭ.
Toţĭ gustă din merinde, deşértă largĭ pahare
In sunetul metalic de vesele fanfare;
Şi sângele prin vine se scurge maĭ ferbinte,
Ş'avêntul cresce 'n suflet şi nebunia 'n minte...

www.dacoromanica.ro

Când regele ridică o cupă de vin plină
Și glasul sĕŭ puternic acest toast închină:
Eŭ Albert, Domnul vostru, și al Lehieĭ Rege,
«Intrat-am în Moldova ca leŭ învingĕtor!
Mânĭ este ḑiua lupteĭ... Nimic nu s'a alege
De Stefan al Moldoveĭ și de al sĕŭ popor.
Cum bĕŭ acestă cupă, așa mândra Lehie
«Sĕ 'nghită-acéstă ţară! Așa să fie!»
«Fie!»
«Vivat! Ura! trăéscă Albert mult glorios!»
Răspund meseniĭ aprigĭ c'un râcnet sgomotos
Și lagărul răsună în lungă depărtare...
Dar eată că la ușă un om străin apare
Cu peptul gol, cu părul în vênt, cu ochiŭ focos;
El spre Albert ţintesce privirea-ĭ rătĕcită,
Face doĭ pașĭ și strigă: «Deșértă-ţĭ cupa jos,
«Albert! de sórte rele 'ţĭ-e cupa otrăvită.»
Toţĭ se reped c'un urlet și mâna pe el pun,
«Lăsaţi'l, ḑice craiul; e Sropski cel nebun!»
Și ear înalţă cupa rîḑênd de-o așa larmă...
Dar cupa lângă buze-ĭ în mâna luĭ se sfarmă,
Ș'un trăsnet lung de-odată în cerurĭ bubuiesce,
Și 'n cortul plin de umbră furtuna năvălesce,
Și masa se răstórnă, și cortul se urducă...
Ear pe câmpiĭ, sub fulgerĭ, alérgă o năluca.

www.dacoromanica.ro

IV

TABĂRA ROMÂNĂ

O tînără pădure de ulmĭ şi de stejarĭ
Ascunde-óstea română prin juniĭ sĕĭ tufarí.
Misterul şi tăcerea în sînul eĭ domnesc,
Dar marginile sale sunt palid luminate
De flăcările triste ce pâlpâe în sate
Şi veselele focurĭ din lagărul Leşesc.
Prin arborĭ şi prin ramurĭ, din vîrfurĭ pân' în [póle
Din când în când lucesce oţel de săbiĭ góle
Si ochĭ de leĭ, de vulturĭ, de leoparḑĭ sĕlbaticĭ
Ce ard sub vĕlul nopţiĭ ca nisce roşĭ jaraticĭ,
Căcĭ eĭ s'aţint cu jale şi se opresc cu ură
Din zarea 'nflăcărată pe lagărul vecin,
Şi tot Românu 'n suflet pe sufletu-ĭ se jură,
Cu-al duşmanilor sânge sĕ stingă-al ţĕriĭ chin.

www.dacoromanica.ro

Dor crunt de rĕsbunare! greŭ, aspru jurămênt
Ce sapă 'n întuneric un larg, profund mormênt!
Icĭ, colo, prin poene staŭ pâlcurĭ de oştenĭ:
Arcaşĭ de la Soroca, năprasnicĭ Orheienĭ,
Aproḑĭ, Copiĭ de casă, Curtenĭ şi Lefeciĭ,
Toţĭ, ómenĭ tarĭ ca vîna şi oţeliţĭ în foc,
Deprinşĭ a-şĭ trăi traiul în timpĭ de voinicĭĭ
Ş'a da mâna cu mórtea făr' a mişca din loc.
Eĭ pórtă pe-a lor frunte, pe braţele lor gróse
Şi 'n pepturĭ brazde multe, hieroglife sfinte
Cu paloşul săpate, ce spun ş'aduc aminte
De lupte uriaşe, de fapte glorióse!
Şi 'n viaţă-ĭ fie-care şĭ-a câştigat un nume,
O falnică poreclă, un titlu de strămoş:
Mihul, Păun de codru, Balaur, Alimoş,
Ursul şi Pală-dalbă, Grozan şi Sparge-lume!
Eroĭ de vechĭ balade ce s'aŭ păstrat în minţĭ
Trecând în moştenire la fiĭ de la părinţĭ.
Lungiţĭ pe muşchiul verde şi domolind fugariĭ
Ce sburdă pe 'ntuneric şi desfrunḑesc tufariĭ,
Voinicĭĭ bunĭ de luptă şi bucuroşĭ de glumă,
Ast-fel grăiesc:
— «Grozane! ce-o fi ḑiua de mâne?
— «O fi la uniĭ mumă, o fi la alţiĭ ciumă,
«Amară pentru Lifte, şi dulce la Românĭ.
— «Amin! să dee Domnul!»

www.dacoromanica.ro

— «Va da, mĕĭ Pală-dalbă!
«Ş'o fi precum la Baia, n'o fi ca 'n Valea-Albă,
«Unde-am vĕḑut pe Ursul gonit de şése Turcĭ.»
— «Gonitu-m'aŭ pe mine, dar 'ĭ-am urcat în furcĭ!»
— «Va fi precum la Scheie, unde-aţĭ vĕḑut în silă
«Maghiarĭ schimbaţĭ în iepurĭ, ş'un Purice 'n Mo-
[vilă.
«Va fi precum la Lipneţ cu dumbrăvióra verde,
«La Racova, pe unde şi aḑĭ Turcul se perde,
«La Grumăzescĭ, pe malurĭ, unde Cazacul Jură
«Pe mine, chiar pe mine m'a încrestat la gură!»
— «Te-a încrestat păgânul, dar când el vru de viŭ
«In not să trécă Nistrul, o păţi rĕŭ, fărtate,
«Căcĭ de pe mal în fugă tu 'ĭ-aĭ sărit pe spate
«Şi 'l-aĭ trimis sub Nistru, să 'ş' cate un sicriŭ.»
— «Bine 'ĭ făcuşĭ, Grozane! E scris în cele sfinte:
Chiar apele să fie vrăjmaşilor morminte!»
— «Aşa e ţara nóstră!... e bună pentru viĭ,
«Şi pentru morţĭ e bună.»
— «De-aceea 'n astă ţară
«Veciniĭ daŭ năvală cu sutele de miĭ.
«Urînd vieaţa la dênşiĭ, le place-aicĭ să péră!»
— Le place dar, Păune, şi noĭ le facem placul.
«Eĭ cred că-aicĭ e raiul, ş'aicĭ găsesc pe dracul.»
— «Şi cum să nu 'l găséscă ordiile nebune,
«Când Stefan e 'n picióre, când versul luĭ ne spune:

www.dacoromanica.ro

Stefan, Stefan Domn cel Mare,
Sémăn pe lume nu are
De cât numaĭ mândrul Sóre!

Din Sucéva când el sare,
Pune dreptul la hotare
Ca un zid de apĕrare!

Braţul luĭ făr' încetare
Bate ordele Tătare,
Bate cetele Maghiare,

Bate Leşĭ din fuga mare,
Bate Turcĭ pe zmeĭ călare
Şi 'ĭ scuteşte de 'ngropare!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Ţara 'ĭ mică, ţara 'ĭ tare
Şi vrăjmaşul spor nu are!

— «Trăéscă Stefan Vodă!... Mulţĭ duşmanĭ vin la [noĭ,
«Dar cât vin de năprasnicĭ, puţinĭ fug înapoĭ.»

www.dacoromanica.ro

— «Păcatul lor îĭ mână, sĕrmanîĭ, ca pe-o turmă,
«Şi mórtea le stă 'n cale, şi mórtea le stă 'n urmă»
— «De-aceea la Moldova veḑĭ flóre lângă flóre.
«E îngrăşat pământul cu sânge.»
— «Aşa 'ĭ, frăţióre;
«Dar cresc bujorîĭ mândri din sânge de Român
«Şi pălămida négră din sânge de păgân!»

Sub cerul ce s'aprinde şi 'n clipă ear se stinge
Vĕrsând pe-a lor feţe luminĭ fulgerătóre,
Aşa grăesc bărbaţiĭ ce somnul nu-ĭ atinge
In aşteptarea vie a ḑileĭ viitóre.

Şi pólele pădurîĭ sunt palid luminate
De flacările roşiĭ ce pâlpâe în sate,
Şi 'n taběra vecină orgia cea nebună
Ca marea depărtată vuesce sub furtună;
Ear în frunḑiş Românîĭ topórele 'şĭ descântă
Şi caiĭ lor dismeardă, şi 'n umbră vesel cântă:

«Sunt Român cu patru mânĭ
«Şi am lécurĭ de păgânĭ:
«De Tătarĭ am o săgétă,
«De Turcĭ pala mea cea lată,
«De Liftenĭ un buzdugan
«Şi de Ungurĭ un arcan!

www.dacoromanica.ro

V

STEFAN CEL MARE

–

În mijlocul pădurii este-o poiană lungă
Şi largă ce foesce de ómenĭ ca un roiŭ.
La capĕtu-ĭ din drépta se prelungesce-o strungă,
Prin care ostăşimea curge ca un şioiŭ.
Ea intră 'n poiană şi se aşéḑă 'n rênduri,
Privind la o colibă de ramurĭ de stejar,
In care-o umbră mare de om plecat sub gândurí
Stă pe genunchĭ, se 'nchină în faţă c'un altar.

De-odată o lumină fantastic isbucnesce
Din ḑece nalţĭ mestécănĭ cu fruntea 'nflăcărată.
Coliba se deschide, umbra se scólă, cresce
Şi splendid maiestósă la óste se arată!

www.dacoromanica.ro

Un lung fior pĕtrunde mulţimea 'n admirarĕ.
Toţĭ ḑicŭ: «E Stefan! Stefan!»
Dar! Stefan e cel Mare!
Eată'l cărunt, dar încă bărbat între bărbaţĭ
Ca muntele Céhlĕul prin munţiĭ din Carpaţĭ!
El întrunesce 'n sine o triplă maiestate:
Acea care-o daŭ aniĭ la consciinţĭ curate,
Acea care rĕsfrânge a tronuluĭ splendóre,
Ş'acea întipărită de faima 'nvingĕtóre.
Timpul 'ĭ-a pus corónă de-argint, ţara, de-aur,
Şi gloria mărĕţă 'ĭ-a pus cununĭ de laur.
Pe falniciĭ sĕĭ umerĭ, cu aniĭ, sunt clădite
Neperitóre sarcinĭ de fapte strălucite,
Dar, anĭ şi fapte, Stefan nu simte-a lor povară,
Căcĭ dragostea moşieĭ, ca sfîntă primăvară,
In sînu-ĭ înfloresce şi îl întineresce
Pentru salvarea ţĕriĭ, când ţara pătimesce.
Eroŭ plin de lumină, el e menit în lume
Pe secolul ce 'l vede să sape al sĕŭ nume
Şi să rĕspândă raze pe secolĭ viitorĭ
Precum un sóre splendid ce sparge deşiĭ norĭ.
Fiinţă de-o natură gigantică, divină,
El e de-aceĭ la care istoria se 'nchină,
De-aceĭ, care prin lume, sub paşiĭ lor, cât merg
Las' urme uriaşe ce 'n vecĭ nu se maĭ şterg,
A căror legendă departe mult se 'ntinde
Şi 'nchipuirea lumiĭ fantastic o aprinde.

www.dacoromanica.ro

Măreț, în a sa umbră un timp întreg dispare,
Căci Dumnedeŭ pe frunte-ĭ a scris! *Tu veĭ fi*
[*mare!*

In mijlocul poeneĭ el se înaintéză,
Se urcă pe-o movilă și ast-fel cuvêntéză:
«Românĭ din tótă țara! Boerĭ, vechĭ Căpitanĭ,
«Și voĭ, feciorĭ de óste!.. Sunt patru-decĭ de anĭ,
«Moldova, la *Dreptate*, pe sórta eĭ stăpână,
«Mĭ-a pus pe cap coróna și buzduganu 'n mână.
«Prin cel A-tot-puternic ce apele închégă
«Păstrat-am până astă-dĭ coróna mea întrégă
Și buzduganul téfĕr, de și pe mulțĭ dușmanĭ
'I-a doborît, lovindu-ĭ, în patru-decĭ de anĭ!
«Dușmanĭ din fundul lumiĭ, păgânĭ, dușmanĭ vecinĭ
«Si, cine-ar putea crede!... chiar dușmanĭ frațĭ,
[creștinĭ!
«Trufașĭ cu toțĭ, sĕlbaticĭ, lacomĭ, viclenĭ și orbĭ,
«Care 'mprejurul țĕriĭ, precum un cârd de corbĭ,
«Stă gata s'o sfâșie... dar n'a vrut Dumnedeŭ,
«N'a vrut Moldova, țara vitéză, n'am vrut eŭ!...

«Pe Radu, Aron Petru, și Țepeluș hainul
«'I-am frânt!... Maniac Tătarul și Matias Corvinul

www.dacoromanica.ro

«'I-am frânt!... chiar pe sultanul Mehmet-Fatih 'l-
[am frânt!...
«Ş'alţĭ mulţĭ care perit-aŭ ca pulberea în vênt.
«Voĭ îi cunósceţĭ bine, vitejiĭ meĭ oştenĭ,
«Voĭ pardoşĭ de la Lipneţ, Vultanĭ din Rĕsboenĭ,
«Zimbri fioroşĭ din codriĭ Racoveĭ, aprigĭ Zmeĭ
«Din Socĭ, din Catlabuga, din Baia, de la Şcheĭ.
«Apĕrătorĭ aĭ Cruceĭ, voĭ îĭ cunósceţĭ bine,
«Căcĭ pentru-a lor risipă aţĭ rĕsboit cu mine
«Prin şesurĭ, munţĭ şi cordri, pe érnă, tómnă, vară,
«Făcênd din peptul vostru un zid, hotar de ţară,
«Roşind cu-a vostru sânge ferbinte, plin de viaţă,
«Siretul, Prutul, Nistrul şi Dunărea mărĕţă;
«Stând vecĭnic în picióre, în vecĭ neodihniţĭ,
«De arma, sora vóstră, în vecĭ nedeslipiţĭ,
«Fără copiĭ, soţie, o! dragiĭ meĭ vultanĭ,
«Şi 'n luptă, tot în luptă, de patru-ḑecĭ de anĭ!
«Ş'acum, când armăsariĭ Osmanuluĭ mărit
«Aruncă largĭ nechezurĭ din mândrul Rĕsărit,
«Când Mohamed pe ceurĭ 'şĭ-a svêrlit hamgerul
«Ce, ca o semi-lună, cutreieră tot cerul;
«Când noĭ oprim cu peptul furtuna păgânéscă
«Ferind de-a sale valurĭ amvona creştinéscă;
«Acum când toţĭ Creştiniĭ, Regĭ, domnitorĭ, po-
[poare,
«Ar fi, ca fraţĭ de cruce, să 'mpartă-acelaş sóre,

www.dacoromanica.ro

«Priviţi!... Pe cerul negru se 'ntinde-un roş de
[sânge,
«Din depărtare suflă un vênt ce geme, plânge
«Şi spune că 'n zare ard sate şi oraşe,
«Căcĭ fére fără nume ucid copiĭ în faşe.

«Şi cine óre face acéstă făr'-de-lege?
«Un domn vecin, prieten, un Domn Creştin, un
[Rege!
«Albert, Craiul Lehieĭ!...
«Albert, de cap uşor,
«Făcut-a un vis mare de Rege 'nvingĕtor,
«Dar n'are el, sĕrmanul, aşa de largă mână,
«Să pótă 'n ea coprinde o patrie română!
«Nĭcĭ a ajuns Moldova de rîsul mişelieĭ,
«Ca s'o răpéscă 'n ghére-ĭ un vultur de-a Lehieĭ!

«Cât va fi în cer o cruce şun Stefan pe pă-
[mênt,
«Nimenĭ nu va deschide Moldoveĭ un mormênt!
«Cât vor călca duşmaniĭ în ţară de Românĭ,
«Eĭ robĭ vor fi în ţară, dar vecĭnic nu stăpânĭ!
«De cât Moldova 'n lanţurĭ, maĭ bine ştérsă fie!
«De cât o viaţă mórtă, maĭ bine-o mórte vie!

www.dacoromanica.ro

«Românii din tótă ţara, Boerĭ, vechĭ Căpitanĭ,
«Voĭ toţĭ aĭ meĭ tovarăşĭ de patru-ḑecĭ de anĭ!
«Când Albert ne menesce robie, rele sórte,
«Rĕspundeţĭ, ce se cade luĭ Albert?..»
— «Mórte, mórte!»
Strigă poéna; *Mórte!* pădurea clocotesce,
Ş'un sóre roş în ceruri de-odată se ivesce.
— «Fie! le ḑice Stefan, fie cum cereţĭ voĭ...
«La arme! şi pe mórte! căcĭ Domnul e cu noĭ!»

www.dacoromanica.ro

VI

ASALTUL

Gonise vêntul nopţiĭ furtunele cerescĭ
Lăsând acuma rêndul furtuneĭ omenescĭ,
Şi sórele 'n splendóre din neguri rĕsărise,
Părea că vrea s'admire pe-acel ce se fălise,
«*Că lumea îngrozită, privind spre rĕsărit,*
«*Vedĕ-va 'n loc de sóre al sĕŭ chip srălucit!*»
El plimbă ochĭ de aur pe tabăra Leşéscă
Superbă!... împrejuru-ĭ avênd, ca s'o 'ntăréscă,
Un lung ocol de care legate strîns cu lanţurĭ,
Ocol armat de tunurĭ şi 'ncongiurat cu şanţurĭ.
Armata e 'n picióre! Puternica armată
Cu-a sale lungĭ scadróne în larg cuadrat formată
Ocupă după şanţurĭ al tabereĭ câmp nalt,
Stând gata să respingă Româniĭ din asalt.
Miĭ, miĭ de lăncĭ cu flamurĭ se vĕd fîlfîitóre,
Ca trestiile dese din bălţĭ, când suflă vêntul.

www.dacoromanica.ro

In aer sbor nechezurĭ, comănd̦ĭ rĕsunătóre,
Şi cai 'n neastêmpĕr frĕmêntă 'n loc pământul.
Ear Albert, mândrul Rege, în mijloc pe-o năl̦time
Privesce cu 'ngâmfare frumósa luĭ oştime.
Călare pe-un cal sprinten din stepele Ukrane,
El are lângă dênsul un grup strălucitor
De Palatinĭ, de Hatmanĭ sleiţĭ pe caiĭ lor,
Şi stégul înainte-ĭ cu semne suverane.

La drépta, sub pădure, Româna óste-apare
In pâlcurĭ şi în cete pe câmp orênduită,
Şi fie-care cétă de luptă pregătită
C'un tun cu şépte ţevĭ purtat pe roţĭ uşóre.
Hotnogĭ numiţĭ de Stefan comandă Călăraşiĭ,
Aproḑiĭ, Lefegiiĭ, Curteniĭ şi Arcaşiĭ.
Ear Stefan stă pe-o culme cu-o cétă ce nu 'l lasă,
De-a ţĕriĭ boerime şi de Copiĭ din casă.
Sub dênsul are Domnul un zmeŭ, un Moldovan,
In stênga luĭ pe Boldur, în drépta pe Bogdan,
In mână-ĭ buzduganul domnesc, care 'n rĕsbóe
Ca braţul care 'l pórtă în vecĭ nu se îndóe,
Şi pe de-asupra-ĭ stégul, amenin̦ând furtuna,
Cu Bourul, cu stéua, cu sórele şi luna.
Precum doĭ norĭ pe cerurĭ staŭ faţă 'ntunecoşĭ
Şi merg unul spre altul, dând fulgerĭ luminoşĭ,

www.dacoromanica.ro

Armatele dușmane, crunt-amenințătóre
Rĕspând din ochĭ, din arme, lucirĭ fulgerătóre.
Și Litfiĭ, și Românĭ privesc în nerăbdare
Unĭ la Rege, alțiĭ la Domn, și fie-care,
Dorind, pândind semnalul rĕsboiuluĭ...
De-odată
Stefan ridică stégul dând semn l'a luĭ armată.
Ura!... treĭ pâlcurĭ dese de ceĭ maĭ bunĭ arcașĭ,
Plecând, pe câmp se 'nșiră în grupe de hărțașĭ.
Voiniciĭ merg în fugă spre lagăr, îndrăsnețĭ,
Din arcele lor nalte trăgând miĭ de săgețĭ
Ce vîjie 'n desimea scadrónelor Leșescĭ
Și prind rĕsad de mórte în pepturĭ omenescĭ.
Dar tunurile-ascunse în lagăr, după care,
S'aprind, scoțênd din gură mortală detunare,
Și mulțĭ dintre arcașiĭ departe 'naintațĭ
Cad morțĭ, scăldațĭ în sânge, de glonțurĭ fulgerațĭ.
Tovarășiĭ lor grabnic atuncĭ se întrunescŭ,
Daŭ semne de 'ngrozire, la fugă se gătesc,
Cercând s'atragă Leșiĭ din tabără afară.
Dar Léhul nu-ĭ urméză, cercarea le 'ĭ zadară!
— «Veḑĭ Lifta! ḑice Boldur, stă 'nchisă la ocol
«Nu vrea, nu îndrăznesce să ésă 'n câmp, la gol.»
— «Vom merge noĭ la dênșiĭ! Românul Domn
[rĕspunde,
«In taberĭ lănțuite scim noĭ cum se pătrunde.

www.dacoromanica.ro

«Tu Boldur, mare Hatman, şi tu Coste-Paharnic,
«Precum se cade voue, îmĭ place a fi darnic
«Făcêndu-vĕ cu mine părtaşĭ la ḑi de fală.
«In duşmaniĭ Moldoveĭ acu sĕ 'ntraţĭ năvală,
«Cum intră leu 'n turme şi paloşul în cóste!»
Pe loc semeţiĭ Coste şi Boldur, capĭ de óste,
S'au dus, s'au pus în fruntea Românilor strigând:
«La foc, copiĭ!» şi grabnic plecat-aŭ alergând.
Vuesce aprig câmpul şi armele rĕsună,
Şi tunurile crunte ca tunete detună.
O grindină de glonţurĭ fatală-ucigătóre
In cetele române daŭ mórte 'ngrozitóre;
Dar ele, ne 'ngrozite, făr' a 'nceta de loc,
Păşesc tot înainte sub viscolul de foc.
Mulţĭ le rĕmân în urmă, rupţĭ, morţĭ, căḑuţĭ pe [brâncĭ!
Eĭ sbor ş'ajung în numĕr la şanţurile-adîncĭ.
«Năval cu toţiĭ 'n lagăr, năval!» óstea râcnesce,
«Din cer ne vede Domnul, şi Stefan ne privesce!»
Şi toţĭ s'aruncă 'n şanţurĭ, daŭ uniĭ peste alţiĭ,
Ceĭ micĭ, uşorĭ, în grabă s'agaţă de ceĭ nalţĭ,
Le sar pe umerĭ sprinten, ca tigriĭ se isbesc,
Cu unghile de maluri se prind, se opintesc,
Se urcă prinşĭ de lanţurĭ, de-a tunurilor buze
Şi printre miĭ de săbiĭ şi miĭ de archebuze
Ce 'ĭ taĭe şi 'ĭ rĕstórnă în şanţurĭ, fărămaţĭ,

www.dacoromanica.ro

Eĭ pun picioru 'n lagăr, puternicii bărbaţi!
Zadarnic Ceremişiĭ, dosiţi pe după care,
Indréptă gróse tunurĭ, le 'ncarcă, le daŭ foc;
Românii, de-aĭ lor duşmanĭ deprinşi a'şi bate joc,
Intr'înşiĭ daŭ isbire cu-o aprigă turbare,
Iĭ pun sub cósa morţiĭ, în tabără 'ĭ resping,
Şi grabnic care, tunurĭ, în şanţurĭ le împing,
Şi fac podişuri late cu trupurĭ sângeróse
Ce mor în vaet jalnic şi 'n chinurĭ dureróse.

Atunce Craiul ḑice: «O! frate Sigismund!
«Zărescĭ tu Moldoveniĭ în lagăr, colo 'n fund?»
— «Dar! Sigismund rĕspunde: zăresc o biată turmă.
«Nicĭ unul însă téfĕr nu 'şĭ va călca pe urmă!»
— «Nicĭ unul viŭ, nicĭ unul!» ḑic Leşiĭ împregiur.
Şi Herbor Lucasiewitz, vitéz cu pĕrul sur,
Se duce să avĕnte armata cea crăéscă
Şĭ cu Românĭ aprigĭ în pept să se lovéscă.

. . . . . .

Ca nisce marĭ balaurĭ cu lungĭ córne-ascuţite
Scadrónele în sgomot de tropot sunător
Se mişcă, saltă 'n copce, apoĭ luându-şĭ sbor,
Cu lăncile plecate la fugă 'sŭ repeḑite.
Dar Costea şi cu Boldur, tovarăşĭ de isbândă,
Ţinênd în frĕŭ avêntul Românilor semeţĭ,

www.dacoromanica.ro

Le strigă: «Staţi aice! toţi după cai, la pândă,
«Să trageţi ţintă 'n Lifte o ploe de săgeţi!»
Şi cum veniau grămadă scadrónele sonóre,
Descalecă arcasii, gătesc arcele lor,
Trag, strunele vibréză, sunând sbărnîitóre,
Mii de săgeţi trec iute sub sóre ca un nor
Şi intră prin scadróne cu-o aspră vîjiire,
Ducênd cu ele gróză, durere şi peire.
Intregi şiruri de ómeni, din fugă săgetaţi,
Se plécă, mor pe cóme, cad grabnic rĕsturnaţi.
Mulţi cai zac lângă dênşii şi mulţi, atinşi la nări,
Fug, târâind cadavre cu un picior în scări.
Dar Herbor Lucasiewitz rĕcnesce: «Inainte!»
Şi lungile scadróne 'nainte merg grămadă,
Pân' ce topor cu lance şi buzdugan cu spadă
S'ating în zinghenire sub sórele ferbite.
Atunce mândrul sóre ce spre apus plecase,
Oprit în a sa cale, vĕḑù cu ochii roşi
Un furnicar de mórte ce aprig se 'ncleştase,
Un iad grozav de demoni sĕlbatici, fioroşi,
Sărind, urlând ca fiare, muşcându-se scrâşnind,
Rupênd, lovind orbesce, dând mórte şi murind!
Românii în scadróne intrau ca 'ntr'o pădure
Clădind movili de leşuri sub sdravĕnul topor.
Şi cósa ne-obosită, şi harnica secure
Sburau abătênd caii sub călăreţii lor.

www.dacoromanica.ro

Ear uliĭ din Soroca, şi sgripţoriĭ din Vrancea
Cu langea căngiuită în glótă pĕtrundeaŭ,
Şi rĕsturnaŭ cu cangea şi străpungeaŭ cu lancea,
Şi trupurile mórte cu trupurĭ le-ascundéŭ.

Dar şi Lehimea cruntă făcea pîrte grozave
In cetele române trecênd ca prin troian.
Bravĭ, ne 'mpăcaţĭ, teribilĭ, sub armele lor brave
Curgea o dâră lungă de sânge pământean.

De-odată prin oştime o veste a trecut:
«Herbor sub buzduganul luĭ Boldur a căḑut!»
— «Herbor e mort!» Staŭ Leşiĭ pĕtrunşĭ, încre-
[meniţĭ,
Scot şópte îngrozite, prin rangurĭ rĕsleţiţĭ,
Pere cumpătul, perd capul, svêrl armele 'n vĕzduh,
Daŭ dosul, şi fug iute, goniţĭ de-al spaimeĭ duh.

Ear Craiul trist, cu palma lovindu-se pe frunte,
Suspină: «O! Toporski, o! veteran cărunte!
«Privesce, fug mişeiĭ! fug toţĭ, fug mic şi mare!
«De-acum în tine singur e singura-mĭ sperare!»

www.dacoromanica.ro

VII

LUPTA

Toporski, veteranul, cu-o cétă maĭ alésă
Luĭ Albert se închină şi plécă la rĕsboiŭ.
Pe loc bĕtrânul Cârjă, în cale-ĭ vrênd să iasă,
De lângă Stefan plécă cu bunĭ vitejĭ de soiŭ.
Eĭ vin călărĭ în grabă, aprinşĭ de rĕsbunare,
S'apropie; ear Cârjă sburând în fuga mare,
In faţa luĭ Toporski s'opresce ş'ast-fel ḑice:
«Toporski! din doĭ unul, e scris să péră-aice!
«Orĭ tu, orĭ eŭ; sus pala, şi vin' la luptă dréptă!»
— «Cârjă! rĕspunde Léhul, aĭ minte înţeléptă,
«*Dar inimă nebună. Eŭ te cunosc pe tine:*
«Eştĭ leŭ năprasnic, însă şi tu mĕ sciĭ pe mine,
«Căcĭ în maĭ multe rêndurĭ luptat-am înainte
«Pe când aveam braţ verde şi inimă ferbinte.

www.dacoromanica.ro

«Nicĭ tu vechiul meŭ duşman, nu m'aĭ învins pe mine
«Nicĭ eŭ n'am avut parte să te înving pe tine.
«Ce dar n'am putut face în focul tinereţeĭ
«Pute-vom face óre sub érna bĕtráneţeĭ?
«O! Cârjă! barbe albe purtăm acum noĭ doĭ,
«Şi lupta, draga luptă, nu maĭ e pentru noĭ.
«Privesce! alţiĭ, tinerĭ, staŭ împregiurul meŭ,
«Demnĭ adversarĭ acelor de pe 'mpregiurul tĕŭ.
«A lor acum e rêndul, frate. Noĭ, veteraniĭ,
«Şoimĭ învechiţĭ, de-oparte să stăm privind şoimaniĭ.
«Vin' colea lângă mine, şi nu fiĭ duşman mie,
«Căcĭ vîrsta între ómenĭ stînge-orĭ ce duşmănie!»
— Rĕspunde-atuncea Cârjă: «Toporski, aĭ dreptate,
«Ades e rece peptul şi inima tot bate!»
Apoĭ, mărindu-şĭ glasul, el strigă la aĭ sĕĭ:
«La luptă, voĭ şoimanĭ, la luptă feţiĭ meĭ!»
— «La luptă!» strigă însuşĭ Toporski 'n mare glas,
Şi amêndoĭ bĕtrâniĭ de-oparte s'aŭ retras.
Pe loc ambele cete, aprins electrisate,
Scot paloşele 'n sóre c'un frémĕt de oţel.
Ochirile prin aer se 'ntîmpină 'ncruntate,
Căcĭ fie-care-alege un duşman pentru el.

Plecând apoĭ cu toţiĭ strîng frêele, daŭ pintenĭ,
In sprintene desghinurĭ îşĭ saltă caiĭ sprintenĭ,

www.dacoromanica.ro

Şi sbor pe-aripa ureĭ, cu-avêntul de nălucă,
Şi intră cétă 'n cétă şi 'n luptă se apucă.
Pămêntul ropotesce sub tropot de copite,
Vĕzduhul strălucesce de arme ascuţite,
Ear paloşele albe, ciocnindu-se 'n loviriĭ,
Daŭ foc, daŭ mórte cruntă, daŭ aspre zîngăniriĭ.
In clipă cad sub ele, străpunşiĭ, scăldaţiĭ în sânge,
Iarmeric Mazovitul ce 'n doue părţiĭ se frânge,
Şi Buhtea parcalabul cu-o largă brazdă 'n pept,
Şi tînerul Cozjatic lipsit de braţul drept.

Grodeck, ḑis *falcă-tare,* în crudul sĕŭ avênt,
Precum un vĭer de codru, se 'nainta prin glótă
Şi sabia 'mpregiuru-ĭ făcea o lungă rótă
Ce se 'nvêrtia la sóre şi şuera în vênt.
Căḑeaŭ victeme multe sub arma ce sbura!
Şi Grodeck în turbare pe rênd le numĕra
Călcând tot înainte pe victimele sale,
Când étă, din mulţime apare drept în cale
Balaur de la Galu ce pórtă uşurel
O ghiógă monstruósă cu dinţiĭ de oţel.
Grodeck repede spada-ĭ în peptul luĭ Bălaur!
Sângele curge!... peptul greŭ muge ca un taur,
Dar ghióga se abate!... sub crunta-ĭ lovitură
Sbor creieriĭ lui Grodeck şi dinţiĭ toţiĭ din gură;

www.dacoromanica.ro

Ear Léhul, cladă mórtă, greŭ cade pe pămênt
Ne 'ndeplinind în viaţă grozavu-ĭ jurămênt.

Coman de la Comana cu Velcea, sérpe iute,
Privesc din depărtare cum vine şi cum saltă
Un cal de soiŭ ogarnic deprins a vêna ciute
C'un voinicel subţire ca trestia de baltă.
— «Cine să fie óre cel càpitan frumos?
— «E Biela, pĕr de aur, cu mijloc mlădios.
— «Vênat de soiŭ e, frate?
— «E puiŭ de Palatin!»
— «Aţine-te dar, Velceo.
— «Comane, mĕ aţin.»
Şi amĕndoĭ la pândă se pun în a luĭ cale,
Coman cu braţe góle, şi Velcea cu o cósă.
Venia fugaru 'n salturĭ sburlind cóma-ĭ pletósă,
Şi pala-ĭ când de-o parte, cand ear de altă parte,
Tăind în carne vie, făcea ochiurĭ deşarte
De-odată Velcea sare, sub cal se gemuesce,
Şi calu 'mpuns la glezne din fugă poticnesce
Turtind sub el pe Velcea; ear mândru-ĭ căpitan
Il svîrle peste capu-ĭ în peptul luĭ Coman.
— «Bine venişĭ la mine!» îĭ ţice uriaşul,
Şi 'n braţele-ĭ de schijă, rîţênd, grozav îl strînge
Cât peptul îĭ sdrobesce şi ósele îĭ frânge,
Apoĭ între cadavre, pe câmp aruncă leşul .

www.dacoromanica.ro

Gorow şi Zablotowski combat de la olaltă
Cu Stroe Vlad, Hotnogul, şi cu Şoltuzul Daltă.
Uměr de uměr, cóstă de cóstă, om şi cal
Se sting, se prind cu ură în cleştet infernal.
Voind a să absórbe de pe a lumiĭ faţă,
Cu partea lor de sóre, cu partea lor de viaţă.
Şi sângele din pepturĭ, din frunţĭ, mereŭ se scurge
Şi pe sub caĭ de-alungul el gâlgăe şi curge.
Crâncenă luptă! Mórtea de-asupra se arată,
Face un semn, alege, şi cleştetul de-odată
La semnu-ĭ se desprinde, lăsând pe câmp să
[cadă,
Gorow şi Zablotowski, amicĭ, a morţiĭ pradă!
Ear caiĭ lor ca dênşiĭ nedespărţiţĭ, cu dor,
Se duc nebunĭ prin lagăr, chemând stăpâniĭ lor.

Glence din Pocuţia sub Udrea se dobóră,
Udrea e prins de Cziusko, dar singur se omóră.
Strigând în desperare: «Ah! ḑece morţĭ maĭ
[bine,
«Decât o viaţă lungă şi ḑile cu ruşine!»
Corbacĭ rătéză capul baronuluĭ Huminski,
Ciolpan apucă 'n braţe pe junele Tenczynski,
Şi merge de 'l depune luĭ Stefan, la picióre
Apoĭ se 'ntórce iute la nouă vênătóre.

www.dacoromanica.ro

Zbaloș pe-un cal de câmpurĭ, Negrea pe-un cal
[de munte
Se 'ntêlnesc cu ochiĭ ș'alérgă să se 'nfrunte.
Isbindu-se 'n mulțime cu-avênt spăimêntător,
Crunt se lovesc din fugă cu paloșele lor.
Lovire fulgerândă și Léhuluĭ fatală!
El cade jos!... în mâna-ĭ se frânge a sa pală,
Dar Negrea, vitéz darnic, îĭ ḑice: «Frate Zbaloș,
«Pe-un om căḑut nu 'mĭ place să cadă al meŭ
[paloș.
«Te scólă, mergĭ în pace cu ḑile de la mine,
«Ar fi pĕcat să péră un bun vitéz ca tine!»

A ḑis, calu 'șĭ întórce și 'n glótă se repede,
Lĕsând în urmă-ĭ Léhul; ear Cârjă, care 'l vede,
Iĭ strigă de departe: «Anĭ mulțĭ, Negreo, nepóte!
«Brațul ce nu dă mórte, când póte, multe póte!»
Și glăsuind, el vede a luĭ Toporski cétă
Ciuntită, risipită și 'n tabără-alungată,
Fugând cum fuge spaima lipsită de rușine...
Și simte mândrul Cârjă o mare vîlfă 'n sine.

Ear cainicul Toporski, cu fruntea obosită,
Șoptesce vĕrsând lacrĕmĭ: «O! sórtă mult cumplită!

www.dacoromanica.ro

«Eŭ, tare-odinióră, vechiŭ arbore-al Lehieĭ,
«Perdut-am frunzĭ de ramurĭ sub vêntul vijelieĭ!
«Eată-mĕ 'nvins!... O! Cârjă, de-acum sunt robul tĕŭ!»
— «Rob tu? nu mĭ-ar erta-o prea sfîntul Dumnedeŭ!
«Când un popor de ómenĭ se 'nchină ţie, mie,
«Un tu, ş'un eŭ, Toporski, nu cade 'n robie!»

Aşa grăesce Cârjă, bĕtrânul înţelept,
Şi singur merge vesel la Stefan Domnul drept
Ce 'ĭ ḑice: «Anĭ mulţĭ, Cârjă! tu fală mĭ-aĭ făcut!
«Ca tine fie-ţĭ némul vitéz şi priceput!»

Apoĭ către oştimea pe lângă el rĕmasă:
«Acum e rêndul nostru, Boerĭ, Copiĭ din casă!
«Să dăm zorul din urmă, cumplitul nostru zor
«Ce trece şi rĕstórnă ca trăsnet rĕsbitor.
«Daţĭ vênt armelor vóstre! pe caĭ, şi după mine!»

Precum un cârd de vulturĭ din sferele senine
Cad iute ca un fulger pe-o pradă ce zăresc,
Româniĭ, duşĭ de Stefan, în lagăr se isbesc!

www.dacoromanica.ro

Nimic nu le resistă, nicĭ tunurĭ, nicĭ desime,
Nicĭ şanţ, nicĭ zid de care, nicĭ désă călărime,
Căcĭ eĭ rĕstórnă 'n trécăt şi darmă, sfarmă 'n clipă
Scadróne, tunurĭ, corturĭ, şi pun tot în risipă.

Fug Leşiĭ, fug Cruciaţiĭ şi fuge însuşĭ Craiul!
Iĭ duce Domnul Stefan cum vêntul duce paiul;
Ear tabăra Leşéscă un lung pustiŭ rĕmâne
Sub apriga furtună a cetelor române!

Când suflă vêntul tómneĭ prin codriĭ vestejiţĭ,
Copaciĭ plinĭ de frunḑe sunt ast-fel sguduiţĭ,
Şi crengile căḑute şi frunḑele uscate
Pe câmpĭ în depărtare sunt ast-fel semĕnate.

www.dacoromanica.ro

VIII

ARATUL

Armata gloriósă e frântă, risipită
Ca munţiĭ de nisipurĭ în Africe pustiĭ,
Intr'un vêrtej de spaimă din urmă 'ĭ fugărită
Prin văĭ, prin munţĭ, prin codri, prin rîpĭ şi pe
[câmpiĭ.
Ear Craiŭ 'n desperare, din délul Catilineĭ
Privesce printre lacrĕmĭ frumósa luĭ armată,
Ierĭ flórea vitejieĭ, aḑĭ, vaĭ! prada ruşineĭ,
Cum fuge ca un nour sub raze 'mprăştiată,
Ş'acum el se găsesce cu adevĕrul faţă!
Slab, mic, fără trufie, vĕḑêndu-şĭ înainte
Spectacolul peireĭ ce 'ĭ dă fiorĭ prin minte,
Şi în urmă-ĭ alt spectacol ce sufletu 'ĭ înghéţă.
. . . . . .
Pe-un şes întins şi galben, sub arşiţa de sóre,
Cincĭ sute plugurĭ ară pămêntul ţelinos,

www.dacoromanica.ro

Şi Domnul Ştefan însuşĭ, cu fruntea în sudóre,
Asistă pe-un cal negru, sub un stejar frunḑos.
Opt miĭ de Leşĭ de óste, legaţĭ cu frêu 'n gură,
In loc de boĭ, la jugurĭ se opintesc trăgênd;
Eĭ trag mereŭ, şi ferul greŭ muşcă 'n bătętură,
Şi uniĭ gem, şi alţiĭ cad pe genunchĭ plângênd!
Dar biciul îĭ lovesce şi lăncile 'ĭ împing...
Se scólă 'n brâncĭ şi érăşĭ trag brazde de pământ!
Mulţĭ dintre eĭ, sĕrmaniĭ! în capĕt nu ajung
Şi chiar în a lor brazde găsescŭ al lor mormênt!
Româniĭ cu glas aprig îndémnă ca să 'ntindă,
Strigând: «Hăis, ţa, Liftene! hăis, ţa, haram de plug!
«Tu 'mĭ pregătiseşĭ jugul, eŭ mi te am pus în jug.
«Hăis, ţa!...» Apoĭ din urmă aruncă 'n brazde
[ghindă.
Ear Ştefan la tovarĕşĭ le ḑice cu glas tare:
«Aşa scrie Românul a sale fapte marĭ,
«Cu feru 'n brazdă négră!... Românul astă-ḑĭ are
Pământul sĕŭ drept carte şi plugurĭ cărturarĭ.
«Aicĭ, pe unde astă-ḑĭ e numaĭ câmp, otavă,
«Umbri-se-vor urmaşiĭ sub *Roşia-Dumbravă!*»
. . . . . .

Trecut-au patru secolĭ din ḑiua cea fatală,
Când se 'ngropă 'n ţĕrână a duşmanilor fală!

www.dacoromanica.ro

Şi faptul cel istoric, sub formă legendară,
Din ném în ném Românii îl povestesc în ţară.
Priviţi! lângă-o dumbravă stă taběra de care.
Flăcăi voinici şed rótă pe lângă-un foc mare
Mirându-se 'ntre dênşii cum vréscurile 'n foc
Ca nisce şerpi se mişcă, sucindu-se 'n loc.
— «Sciţi voi de ce stejarul arḑênd plânge şi geme?
(Intrébă-un Român ager pe care-a nins de vreme.)
«Colo 'n astă dumbravă copaciĭ urieşi
«Sunt locuiţi, se spune, cu suflete de Leşi.
«Pe timpul bărbăţieĭ aŭ prins Stefan cel Mare
«O óste de năvală ş'aŭ pus-o ca să are;
«Ear în pământul negru cu sânge amestecat
«Spre lungă pomenire el ghindă-aŭ semĕnat!»
. . . . . .
El ḑice, şi dumbrava se pare că roşesce,
Ş'un aspru glas de Vultur în nópte se trezesce.
El ḑice, focul arde dumbrava luminând,
Prin crengile frunḑóse trec umbre suspinând!

Mircescĭ

www.dacoromanica.ro

V. ALECSANDRI

PASTELURI

www.dacoromanica.ro

SERILE LA MIRCESCĬ

Perdelele'sŭ lăsate şi lampele aprinse;
In sobă arde focul, tovarăş mângăĭos,
Şi cadrele-aurite ce de păreţĭ sunt prinse
Sub palidă lumină apar misterios.

Afară plouă, ninge! afară'ĭ vijelie,
Şi crivĕţul alérgă pe câmpul înegrit;
Iar eŭ, retras în pace, aştept din cer să vie
O ḑînă drăgălaşă cu glasul aurit.

Pe jilţu-mĭ, lângă masă, avênd condeiu 'n mână,
Când scriŭ o strofă dulce pe care-o prind din sbor,
Când ochiu-mĭ întĕlnesce ş'admiră o cadînă
Ce 'n cadrul eĭ se 'ntinde alene pe covor.

www.dacoromanica.ro

Frumósă, albă, junĕ cu formele rotunde,
Cu pulpa mărmurie, cu sînul, dulce val,
Ea pare Ḑea Venus când a eşit din unde,
Ca să arate lumeĭ frumosul ideal.

Alături apare un câmp de aspră luptă,
Pătat cu sânge negru, acoperit cu morţĭ.
Un june 'n flórea vĭeţiĭ strîngênd o spadă ruptă
Ţintesce ochiĭ veşteḑĭ pe-a vecĭnicieĭ porţĭ.

Apoĭ a mea privire prin casă rătăcindă
Cu jale se opresce pe un oraş tăcut,
Veneţia, regină ce 'n mare se oglindă,
Făr' a vedea pe frunte'ĭ splendórea din trecut.

O lacrimă... dar étă plutind pe-a mărieĭ spume
O sprintenă corvetă, un răpide-Alcyon;
Şi étă colo 'n cerurĭ pribegile din lume,
Cucórele în şirurĭ sburând spre orizon.

O! farmec, dulce farmec a vieţiĭ călĕtóre,
Profundă nostalgie de lin, albastru cer!
Dor gingaş de lumină, amor de dulce sóre,
Voĭ mĕ răpiţĭ când vine în ţară asprul ger!...

www.dacoromanica.ro

Afară ninge, ninge şi apriga furtună
Prin négra 'ntunecime rĕspânde recĭ fiorĭ,
Ear eŭ visez de plaiurĭ pe care alba lună
Revarsă-un val de aur ce curge printre florĭ.

Vĕd insule frumóse şi mărĭ necunoscute,
Şi splendide oraşe şi lacurĭ de smarald,
Şi cete de sĕlbaticĭ prin codri deşĭ perdute
Şi ţîne ce se scaldă în faptul ţileĭ, cald.

Prin fumul ţigareteĭ ce sbóră în spirale
Vĕd eroĭ prinşĭ la luptă pe câmpul de onor,
Şi 'n taĭnice saraiurĭ minunĭ orientale
Ce 'n suflete deştéptă dulcĭ visurĭ de amor.

Apoĭ închipuirea îşĭ strînge-a sa aripă;
Tablourile tóte se ştergŭ, disparŭ încet,
Şi mĭĭ de suvenire mĕ 'ncongĭóră 'ntr'o clipă
In faţa unuĭ taĭnic şi drăgălaş portret.

Atuncĭ inima'mĭ sbóră la raiul vieţiĭ mele,
La timpul mult ferice în care-am suferit,
Ş'atuncĭ păduri şi lacurĭ, şi mărĭ, şi florĭ, şi stele
Intónă pentru mine un imn nemărginit.

www.dacoromanica.ro

Aşa 'n singurătate, pe când afară ninge,
Gândirea mea se primblă pe mândri curcubeĭ,
Pân' ce se stinge focul, şi lampa 'n glob se stinge,
Şi saltă căţeluşu'mĭ de pe genunchiĭ meĭ.

www.dacoromanica.ro

SFÎRŞIT DE TÓMNĂ

Ospeţiĭ caselor nóstre, cocostîrcĭ şi rîndunele
Părăsit-aŭ a lor cuiburĭ ş'aŭ fugit de ţile rele
Cârdurile de cucóre, înşirându-se 'n lung sbor,
Pribegit-aŭ urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu'ĭ tristă, vestejită,
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunţele'ĭ cadŭ, sborŭ în aer, şi de crĕngĭ se
[deslipesc
Ca frumósele ilusiĭ dintr'un suflet omenesc.

Din tuspatru părţĭ a lumeĭ se ridică 'nalt pe cerurĭ,
Ca balaurĭ din poveste, nourĭ negri plinĭ de gerurí.
Sórele ĭubit s'ascunde, iar pe sub grozaviĭ norĭ
Trece-un cârd de corbĭ ernaticĭ prin vĕzduh cron-
[cănitorĭ.

www.dacoromanica.ro

Ḑiua scade; érna vine, vine pe crivĕţ călare!
Vîntul şueră prin hornurĭ rĕspândind înfiorare.
Boiĭ ragŭ, caiĭ nechézĕ, cânĭĭ latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gânduri şi s'apropie de foc.

www.dacoromanica.ro

ÉRNA

Prin vĕzduh cumplita érnă cerne norii de zăpadă,
Lungĭ troene călĕtóre adunate 'n cer grămadă;
Fulgiĭ sbor plutesc în aer ca un roiŭ de fluturĭ albĭ,
Rĕspândind fiorĭ de ghĭaţă pe aĭ ţĕriĭ umerĭ dalbĭ.

Ţiua ninge, nóptea ninge, diminéţa ninge éră!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra ţară;
Sórele rotund şi palid se prevede printre norĭ
Ca un vis de tinereţe printre aniĭ trecĕtorĭ.

Tot e alb pe câmp, pe déluri, împregiur, în depărtare
Ca fantasme albe plopiĭ înşiraţĭ se perd în zare,
Şi pe 'ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se vĕd stelele perdute sub clăbucĭ albiĭ de fum.

www.dacoromanica.ro

Dar ninsórea încetéză, norii fug, doritul sóre
Strĕlucesce şi desmérdă oceanul de ninsóre.
Étă-o sanie uşóră care trece peste văĭ...
In vĕzduh voios rĕsună clinchete de zurgălăĭ.

www.dacoromanica.ro

GERUL

Gerul aspru şi sĕlbatic strînge 'n braţe'ĭ cu jălire
Négra luncă de pe vale care zace 'n amorţire;
El ca pe-o mirésă mórtă o 'ncununĕ despre ţorĭ
Cu 'n vĕl alb de promorócă şi cu ţurţurĭ lucitorĭ.

Gerul vine de la munte, la feréstră se opresce,
Şi, privind la focul vesel care 'n sobe strĕlucesce,
El depune florĭ de érnă pe cristalul îngheţat,
Crinĭ şi rose de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de ghiaţă între maluri,
Pune streşenelor caseĭ o ghirlandă de cristaluri,
Iar pe feţe de copile înfloresce trandafirĭ
Să ne-aducă viŭ aminte de-al verii înfloririĭ.

www.dacoromanica.ro

Gerul dă aripĭ de vultur cailor în spumegare
Ce se 'ntrec pe câmpul luciŭ, scoţênd aburĭ lungĭ
[pe nare.
O! tu, gerule năprasnic, vin' îndémnă calul meŭ,
Să mĕ pórte ca săgéta unde el scie şi eŭ!

www.dacoromanica.ro

VISCOLUL

Crivěţul din Méçă-nópte vîjie prin vijelie
Spulberând zăpada 'n ceruri de pe dél, de pe
[câmpie.
Valuri albe trec în zare, se aşéză 'n lung troén
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri esŭ după
[pradă,
Alergând, urlând în urmă-ĭ prin potopul de zăpadă,
Turmele tremură; corbii sbor vîrtej, răpiţi de vînt,
Şi răchiţile se 'ndóe lovindu-se de pământ.

Sberĕt, raget, ţipet, vaet, mii de glasuri spăi-
[mîntate
Se ridică de prin codri, de pe déluri, de prin sate,
Şi 'n departe se aude un nechez răsunător...
Nóptea cade, lupii urlă... Vaĭ de cal şi călĕtor!

www.dacoromanica.ro

Fericit acel ce nóptea rătăcit în viscolire
Stă, aude 'n câmp lătrare şi zăresce cu uimire
O căsuţă drăgălaşă cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeţie îl întîmpină zîmbind!

www.dacoromanica.ro

MEDUL ERNEI

—

In păduri trăsnescu stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele parŭ înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitóre
Pare-un lan de diamanturi ce scârție sub picióre.

Fumurĭ albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele colóne unuĭ templu maiestos,
Și pe ele se așéză bolta ceruluĭ senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tabloŭ măreț, fantastic!... Mii de stele argintii
In nemărginitul templu ard ca vecĭnice făcliĭ.
Munții sunt a luĭ altare, codriĭ organe sonóre,
Unde crivățul pătrunde scoțênd note 'ngrozitóre.

www.dacoromanica.ro

Totul e în neclintire, fără viaţă, fără glas;
Nicĭ un sbor în atmosferă, pe zăpadă nicĭ un pas;
Dar ce vĕd?... în raţa luneĭ o fantasmă se arată...
E un lup ce se alungă după prada'ĭ spăimîntată!

www.dacoromanica.ro

LA GURA SOBEI

Aşezat la gura sobeĭ nóptea pe când viscolesce,
Privesc focul, scump tovarăş, care vesel păl·
[păesce,
Şi prin flacăra albastră vréscurilor de aluní
Văd trecênd în sbor fantastic a poveştilor minunĭ.

Étă-o pasere măéstră prinsă 'n luptă cu 'n balaur;
Étă cerbĭ cu stele 'n frunte cari trec pe punţĭ
[de aur;
Étă caĭ ce fug ca gândul; étă zmeĭ înaripaţĭ
Care-ascund în marĭ palaturĭ mîndre fete de
['mpĕraţĭ.

Étă pajurĭ năsdrăvane care vin din négra lume,
Aducênd pe lumea albă Feţĭ-frumoşĭ cu falnic
[nume;

www.dacoromanica.ro

Étă 'n lacul cel de lapte tóte ţînele din raiŭ...
Nu departe stă Pepelea tupilat în florĭ de Maiŭ.

Dar pe mine ce m'atrage, dar pe mine ce mĕ
['ncântă,
E Iléna Cosinzéna!... în cosiţă flórea'ĭ cântă.
Până 'n ţiuă staŭ pe gândurĭ şi la ea privesc
[uimit,
Că 'mĭ aduce viŭ aminte de-o minune ce-am iubit!

www.dacoromanica.ro

BRADUL

Sus pe culmea bradul verde
Sub zăpada albicĭósă
Printre negură se perde
Ca o fantasmă gerósă.

Şi privesce cu 'ntristare
Cum se plimbă prin rĕstóce
Érna pe un urs călare,
Érna cu şépte cojóce.

El se scutură şi ḑice:
«In zădar tu, vrăjitóre,
«Aducĭ viforul pe-aice,
«Aducĭ ḑile fără sóre.

www.dacoromanica.ro

«In zadar îngheţĭ pămîntul,
«Uciḑĭ florile şi stupiĭ
«Şi trimiţĭ mórtea cu vîntul
«Şi trimiţĭ fómea cu lupiĭ.

«In zadar a ta suflare
«Apa 'n rîurí o închĭagă,
«Şterge urma pe cărare,
Şi de mine ţurţurĭ légă.

«In zadar aducĭ cu tine
«Corbul negru şi prădalnic,
Şi din codriĭ cu jivine
«Facĭ să iasă urlet jalnic.

«In zadar, urgie crudă,
«Lungescĭ nóptea 'ntunecósă
«Şi, rîḑênd de-a lumeĭ trudă,
«Scurtezĭ ḑiua luminósă.

«In zadar îmĭ puĭ povară
«De zăpadă şi de ghiaţă,
«Fie érnă, fie vară,
«Eŭ păstrez a mea verdéţă!

www.dacoromanica.ro

SFÎRŞITUL ERNEI

S'a dus zăpada albă de pe întinsul ţĕriĭ,
S'aŭ dus ḑilele Babeĭ şi nopţile vegheriĭ.
Câmpia scóte aburĭ; pe umedul pămînt
Se 'ntind cărărĭ uscate de-al primăveriĭ vînt.

Lumina e maĭ caldă şi 'n inimă pĕtrunde;
Prin rîpĭ adîncĭ zăpada de sóre se ascunde.
Pîraele umflate curg ĭute şopotind
Şi mugurii pe créngă se vĕd îmbobocind.

O Dómne! étă-un flutur ce prin vĕzduh se perde!
In câmpul veşted étă un fir de érbă verde,
Pe care 'ncet se urcă un galben gândăcel
Şi sub a luĭ povară îl plécă 'ncetinel.

www.dacoromanica.ro

Un fir de érbă verde, o raḑă 'ncălḑitóre,
Un gândăcel, un flutur, un clopoţel în flóre,
După o érnă lungă ş'un dor nemărginit
Aprindŭ un sóre dulce în sufletul uimit!

www.dacoromanica.ro

ÓSPEŢII PRIMĂVERII

In fund, pe cer albastru, în zarea depărtată,
La rĕsărit, sub sóre, un negru punct s'arată!
E cocostîrcul tainic în lume călĕtor,
Al primăverĭ dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalţă, în cercurĭ line sbóră,
Şi, repede ca gândul, la cuibu'ĭ se cobóră;
Iar copilaşiĭ veselĭ, cu peptul desgolit,
Alérgă, sarŭ în cale'ĭ şi'ĭ ₫icŭ: Bine-aĭ sosit!

In aer ciocărlia, pe casă rîndunele,
Pe crĕngile pădurĭ un roiŭ de păsĕrele
Cu-o lungă ciripire la sóre se 'ncălₔescŭ
Şi pe de-asupra bălţiĭ nagâţiĭ se 'nvêrtescŭ

www.dacoromanica.ro

Ah! étă primăvara cu sînu'ĭ de verdéţă!
In lume'ĭ veselie, amor, sperare, viaţă,
Şi cerul şi pămîntul preschimbă sărutărĭ
Prin raţe aurite şi vesele cântărĭ!

www.dacoromanica.ro

CUCÓRELE

Din cea zare luminósă vine-un lung şir de cucóre,
Aducênd pe-aripĭ întinse calde raţe de la sóre;
Étă-le de-asupra nóstră, étă-le colo sub nor,
In vĕzduh călăuzite de-un pilot, bĕtrân cocor.

Ele vin din fundul lumiĭ, de prin clime înfocate,
De la India Brahmină unde fiarele 'ncruntate,
Pardoşĭ, tigri, şerpĭ giganticĭ staŭ în jugli tupilaţĭ,
Păndind nóptea elefanţiĭ cu lungĭ trombe inarmaţĭ.

Fericite călĕtóre! sburând iute pe sub cerurĭ,
Aŭ vĕdut în răpigiune ale Africeĭ misterurĭ.
Lacul Cead şi munţiĭ Luniĭ cu Pustiu 'ngrozitor,
Nilul alb căruĭ se 'nchină un cumplit negru popor.

www.dacoromanica.ro

Călĕtóre scumpe mie!... Aŭ lăsat în a lor cale
Asia cu-a sale rîurĭ, Caşemirul cu-a sa vale,
Aŭ lăsat chiar Ceylanul, mândra insulă din raiŭ,
Şi revinŭ cu fericire pe al ţĕrĭĭ dulce plaiŭ!

www.dacoromanica.ro

NÓAPTEA

Nóptea 'ĭ dulce 'n primăvară, liniştită, răcorósă
Ca 'ntr'un suflet cu durere o gândire mîngăiósă.
Icĭ, colo, cerul dispare sub marĭ insule de norĭ,
Scuturând din a luĭ póle lungĭ şi răpeḑĭ meteorĭ.

Pe un dél în depărtare un foc tainic strălucesce
Ca un ochiŭ roş de balaur care-adórme şi clipesce.
Sunt păstorĭ în şeḑătóre, saŭ vr'o cétă de voinicĭ?
E vr'o tabără de care, saŭ un rond de tricolicĭ?

Cătră munţĭ prin întuneric un lung bucium se aude.
El aminte suvenirul celor timpurĭ negre, crude,
Când din culme 'n culme nóptea buciumele răsunaŭ
Şi la lupte sângeróse pe Românĭ îĭ deşteptaŭ.

www.dacoromanica.ro

Acuma însă viaţa'ĭ lină; ţara dórme 'n nepĕsare!
Când şi când un câne latră la o umbră ce'ĭ apare,
Şi 'ntr'o baltă miĭ de brósce în lung hor orăcăesc,
Holbind ochiĭ cu ţintire la lucéfĕrul ceresc!

www.dacoromanica.ro

DIMINÉŢA

Zorĭ de ziuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un sóre dulce cu lumină şi căldură.
In curînd şi el apare pe-orizonul aurit,
Sorbind roua dimineţiĭ de pe câmpul înverzit.

El se 'nalţă de treĭ suliţĭ pe cerésca mândră scară
Şi cu raze viĭ sărută june florĭ de primăvară,
Dediţeĭ şi viorele, brebeneĭ şi toporaşĭ,
Ce rĕsbat prin frunzĭ uscate şi s'arată drăgălaşĭ.

Muncitoriĭ pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
Păsĕrelele 'şĭ dreg glasul prin hucégul de sub [luncă.
In grădinĭ, în câmpĭ, pe délurĭ, prin poene şi [prin viĭ
Ard movilĭ buruenóse, scoţênd fumurĭ cenuşiĭ.

www.dacoromanica.ro

Caiĭ sburdă prin ceairurĭ; turma sbéră la păşune;
Mieiĭ sprintenĭ pe colnice fugŭ grămadă 'n răpi-
[giune,
Şi o blândă copiliţă, torcênd lâna din fuior,
Pasce boboceĭ de aur lâng'un limpede isvor.

www.dacoromanica.ro

TUNETUL

Pe lanul lung şi verde cu grâul rĕsărit
O umbră călĕtóre se 'ntinde 'ncet şi trece,
Precum un rîŭ de munte când ghiaţa s'a topit
Se varsă peste maluri, câmpiile să 'nece.

E umbra unor norĭ albiĭ, uşorĭ, mĕnunţĭ
Ce lunecă sub sóre, clădind un lanţ de munţĭ;
Eĭ vin in mieḑul ḑileĭ c'un surd şi taĭnic sunet
Şi, ca semnal de vĭéţă, aprind in cer un tunet.

Vĕzduhul bubuesce!.. pământul desmorţit
Cu miĭ şi miĭ de glasurĭ semnaluluĭ rĕspunde,
Şi de asprimea erneĭ simţindu-se ferit,
De-o nouă 'ntinerire ferice se pĕtrunde.

www.dacoromanica.ro

La rĕsărit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturĭ ageriĭ, rotindu-se pe sus,
Se 'nalţă ca s'asculte mult vesela fanfară
Ce bucĭumă prin nourĭ frumósa primăvară.

www.dacoromanica.ro

PLUGURILE

Noroc bun!.. pe câmpul neted esŭ Românii cu-a
[lor pluguri!
Boi plăvani în câte şése trag, se opintesc în jugurĭ.
Braţul gol apasă 'n córne; ferul taie brazde lungĭ
Ce se 'nşiră 'n bătătură ca lucióse negre dungĭ.

Treptat câmpul se umbresce sub a brazdelor de-
[sime;
El rĕsună 'n mare sgomot de voiósa argăţime,
Iar pe lanul ce în sóre se svîntéză fumegând
Cocostîrcii cu largĭ pasurĭ calcă rar şi meditând.

Acum sórele'ĭ l'amĕḑi; la pămînt omul se 'ntinde;
Cârd de fete şi neveste de la sat aduc merinde,
Plugul zace 'n lan pe cóste, iar un mândru flăcăĕş
Mână boiĭ la isvóre şi îĭ pasce la imaş.

www.dacoromanica.ro

Sfîntă muncă de la ţară, isvor sacru de rodire,
Tu legĭ omul cu pămîntul în o dulce înfrăţire!...
Dar lumina amurgesce şi plugariĭ către sat,
Haulind pe lângă juguri, se întorc de la arat.

www.dacoromanica.ro

SĔMĔNĂTORIĬ

Semĕnătorii harnicĭ cu sacul sub suóră
Păşesc în lungul brazdeĭ pe fragedul pămînt;
Pe culme, pe vălcele se sue şi cobóră,
Svîrlind în a lor cale sĕmînţa după vînt.

— «O mie!» ḑice unul, menind cu veselie.
— «Noroc şi ródă bună!» adaoge un alt.
«Ca vrabia de tómnă rotund spicul să fie!
«Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

«Din zorĭ şi până 'n nópte tot grâul să rĕsară;
«In el să se ascundă porumbiĭ ostenitĭ,
«Şi când flăcăĭ şi fete vor secera la vară,
«In valurĭ marĭ de aur să 'nóte rătăciţĭ!»

www.dacoromanica.ro

Semĕnătorii veseli spre fund înaintéză,
De-a curmezişul brazdeĭ borónele pornescŭ,
Şi grapele spinóse de-aprópe le urméză,
Ingrópă 'ncet sĕmînţa şi câmpul neteţescŭ.

www.dacoromanica.ro

RODICA

Furtând cofița cu apă rece
Pe aĭ sĕĭ umerĭ albĭ, rotunzorĭ,
Juna Rodică voĭósă trece
Pe lângă junĭĭ semĕnătorĭ.

Eĭ cu grăbire îĭ sar în cale,
Ḍicênd: «Rodică, flóre de crin,
«In plin să 'ţĭ mérgă vrerile tale
«Precum tu, dragă, ne eşĭ cu plin!

«S'ajungĭ mirésă, s'ajungĭ crăiasă!
«Calea să 'ţĭ fie numaĭ cu florĭ,
«Şi casa casă, şi masa masă
«Şi sînul légăn de pruncuşorĭ!»

www.dacoromanica.ro

Cu grâŭ de aur eĭ o presóră,
Apoĭ cofiţa 'ntrégă-o béŭ.
Copila rîde şi 'n cale'ĭ sbóră,
Scuturând grâul din peptul sĕŭ.

www.dacoromanica.ro

LUNCA DIN MIRCESCI

Bate vînt de primăvară şi pe mugurĭ îĭ deschide:
Vîntul bate, frunza cresce, şi voiósă lunca rîde.
Sub verdéţa drăgălaşă dispar crĕngile pe rînd
Şi sub crĕngile umbróse mĭerla sare şuerând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatóre!
In orĭ care ḑi pe lume ese câte-o nouă flóre,
Ş'un nouŭ glas de armonie completézĕ imnul sfînt,
Ce se 'nalţă către cerurĭ de pe veselul pămînt.

Tot ce simte şi viézĕ, fiară, pasĕre saŭ plantă,
In căldura primăverĭĭ nasce, saltă, sbóră, cântă.
Omul îşĭ îndréptă pasul către desul stejăriş,
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunḑiş.

www.dacoromanica.ro

El se duce după visurĭ; inima luĭ cresce plină
De o sacră melodie, melancholică, divină,
De o tainică vibrare, de-un avînt inspirător,
Ce'ĭ aduc în pept suspinurĭ şi 'n ochĭ lacrămĭ de
[amor.

Este timpul re'nvierĭĭ, este timpul re'noireĭ,
Ş'a separăreĭ zîmbitóre, ş'a plăcereĭ, ş'a iubireĭ.
Pasĕrea 'şĭ gătesce cuibul, flórea mîndrele'ĭ colorĭ,
Câmpul via sa verdéţă, lanul scumpele'ĭ comorĭ.

Sus, paingul pe un frasin urzind pânza'ĭ diafană
Cu-al sĕŭ fir de-argint subţire face-o punte-aeriană,
Iar în légăn de mătase gangurul misterios
Cu privighetórea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpinĭ la umbră fluturiĭ, florĭ sburătóre
Se 'ndrăgesc în perechere pe sîn alb de lăcrămióre,
Şi, ca roiŭ de petre scumpe, gândăceiĭ smăltuiţĭ
Strĕlucesc, vie comóră, pe sub erburĭ tăinuiţĭ.

O pĕtrunʒĕtóre şóptă umple lunca, se ridică,
Ascultaţĭ!... stejarul mare grăesce cu érba mică,
Vulturul cu ciocârlia, sórele cu albul nor,
Fluturul cu planta, rîul cu limpedele isvor.

www.dacoromanica.ro

Şi stejarul ḑice erbeĭ: Mult eştĭ vie şi gingaşă!
Fluturaşul ḑice flóreĭ: Mult eştĭ mie drăgălaşă!
Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
Rîŭ, isvóre, nourĭ, raḑe se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! raiŭ frumos al ţĕriĭ
[mele,
Mândră 'n sóre, dulce 'n umbră, tainică la foc de
[stele!
Ca grădinile Armideĭ aĭ un farmec răpitor
Şi Siretul te încinge cu-al sĕŭ braţ desmierdător.

Umbra ta rĕcoritóre, adormindă, parfumată,
Stă aprópe de lumină, prin poene tupilată.
Ca o nimfă pânditóre de sub arborĭ înfloriţĭ
Ea la sînul eĭ atrage călĕtoriĭ fericiţĭ.

Şi 'ĭ încântă, şi 'ĭ îmbată, şi 'ĭ aduce la uitare
Prin o magică plăcere de parfum şi de cântare,
Căcĭ în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, graiŭ,
Tot şoptesce de iubire în frumósa luna Maiŭ!

www.dacoromanica.ro

MALUL SIRETULUI

Aburiĭ uşorĭ a nopţiĭ ca fantasme se ridică
Şi, plutind de-asupra luncii, printre ramurĭ se despică.
Rîul luciŭ se 'ncovóe sub copacĭ ca un balaur,
Ce în raţa dimineţiĭ mişcă solzii luĭ de aur.

Eŭ mĕ duc în faptul zileĭ, mĕ aşez pe malu'ĭ verde
Şi privesc cum apa curge şi la cotirĭ ea se perde,
Cum se schimbă 'n vălurele pe prundişuĭ lunecos,
Cum adórme la bulbóce, săpând malul nisipos.

Când o salcie pletósă lin pe baltă se cobóră,
Când o mréncă saltă 'n aer după-o viespe sprintióră,

www.dacoromanica.ro

Când sĕlbaticele rațe se abat din sborul lor,
Bătênd apa 'ntunecată de un nour trecĕtor.

Și gândirea mea furată se tot duce 'ncet la vale
Cu cel rĭŭ care 'n vecĭ curge, făr' a se opri din [cale.
Lunca 'n gĭuru-ĭ clocotesce; o șopîrlă de smarald
Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald.

www.dacoromanica.ro

CONCERTUL IN LUNCĂ

În poéna tăinuită unde sbor luciriĭ de luncă
Flórea óspeţilor Lunciĭ cu grăbire se adună,
Ca s'asculte-o cântăréţă revenită 'n primăvară
Din streinătatea négră unde'ĭ viaţa mult amară.

Roiŭ de flacăriĭ uşurele, Luciolĭ scînteietóre
Trec în aer, staŭ lipite de *lumînărele* 'n flóre
Rĕspândind prin crĕngĭ, prin tufe o văpae albăstrie,
Ce măresce 'n mieḑul nopţiĭ dalba luciĭ feerie.

Étă vin pe rênd, pereche, şi pĕtrund colo 'n [poénă
Bujorelul vioiŭ, rumen, cu năltuţa *odolénă*,
Frăţiorĭ şi *romăniţe* care se aţin la drumuriĭ,
Clopoţeĭ şi *măzerele* îmbĕtate de parfumuriĭ.

www.dacoromanica.ro

Étă frageda *sulcină, stelişóre, blânde nalbe,*
Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sînurĭ albe.
Dediţeĭ şi *garofiţe* pîrguite 'n foc de sóre,
Toporaşĭ ce se închină gingaşelor *Lăcrămióre.*

Vine *Cimbrul* de la câmpurĭ cu *fetica* de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat, fără soţie,
Şi cât el apare galben, ócheşele *viorele*
Se retrag de el departe, rîd̨ênd vesel între ele.

In poénă maĭ vin încă elegante floricele,
Unele 'n *condurĭ Dómneĭ* şi 'n *rochiţĭ de rîndunele,*
Altele purtând în frunte, înşirate pe o raḑă,
Picăturĭ de rouă dulce care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruene
Şi privesc sosind prin aer sburătorĭ cu mândre [pene,
Dumbrăvencĭ, gangurĭ de aur ce aŭ cuiburĭ de [mătase,
Ciocărliĭ, óspeţĭ de sóre, rîndunele-óspeţĭ de casă.

Mierle viĭ şuerătóre, Cucul plin de îngâmfare,
Gaiţa ce imitéză orĭ ce sunete bizare,

www.dacoromanica.ro

Stigleţĭ, presurĭ, măcalendri ce prin tufe se alungă
Şi duióse turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Étă vin şi gândăceiĭ în hlamide smălţuite;
Étă greerĭ, étă fluturĭ cu-aripióre pudruite,
Şi culbecĭ care fac córne, purtându-şĭ casa 'n spi-
[nare...
La ivirea lor poéna clocotesce 'n hohot mare.

Étă 'n urmă şi albine aducênd în gură mĭere...
Sburătorĭĭ gustă 'n grabă dulcele rod cu plăcere
Apoĭ sorb limpedea roua din a florilor potire,
Şoptind florilor în taină blânde şópte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin frémĕt
[se aude!...
Toţĭ rĕmân în aşteptare. Cântăréţa 'ncet prelude.
Vîntul tace, frunţa désă stă în aer neclintită...
Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

In a nopţiĭ liniştire o divină melodie
Ca suflarea unuĭ geniŭ printre frunzĭ alin adie
Şi tot cresce maĭ sonoră, maĭ plăcută, maĭ frumósă,
I'ân' ce umple 'ntréga luncă de-o vibrare-armoniósă.

www.dacoromanica.ro

Gânditóre şi tăcută luna 'n cale'ĭ se opresce,
Sufletul cu voluptate în estas adînc plutesce
Şi se pare că s'aude prin a raiuluĭ cântare
Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighetórea dulce care spune cu uimire
Tainele inimeĭ sale, visul eĭ de fericire...
Lumea 'ntrégă stă pětrunsă de-al eĭ cântec fără
[nume...
Macul singur, roş la faţă, dórme dus pe cea lume!

www.dacoromanica.ro

BALTA

Aerul e viŭ şi próspĕt!... el trezesce şi învie
Peptul, inima şi ochiĭ peste care lin adie.
Balta 'n abur se ascunde sub un vĕl misterios,
Aşteptând voiosul sóre ca pe-un mire luminos.

Ceru 'n zare se roşesce; miĭ de vrăbiĭ deşteptate
Ciripesc şi se alungă pe cireşĭ netreerate.
Balta vesel clocotesce de-un concert asurzitor,
Şi din ochiurĭ se înalţă cârd de raţe ca un nor.

Printre stuhul ce se mişcă étă-o luntre vênătóre!
Şerpiĭ lungĭ se 'ncolăcéză sub a nufărilor flóre;
Raţele prin moşunóe după trestiĭ se ascund,
Şi pe sus nagâţiĭ ţipă, lişiţele daŭ în fund.

www.dacoromanica.ro

Rĕspândind fiorĭ de mórte luntrea cea de arme
[plină
Când la umbră se dosesce, când s'arată la lumină;
Iar pe mal în liniştire un bătlan, păşind încet,
Ḑice: «Nu'ĭ peirea lumeĭ... vênătorul e poet!»

www.dacoromanica.ro

CALEA ROBILOR

Pe cerul 'nalt lucesce un raiŭ albiŭ de stele,
Ce curge spre Moldova din tainicul noian;
Ca flotă luminósă, luceferiĭ prin ele
Cutreeră în umbră cerescul Ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă
O stea albastră cade şi 'n spaţiŭ s'acufundă,
Trăgênd pe plaiul negru o brazdă argintie,
Ce 'n clipă 'ĭ trecĕtóre ca viaţa 'n vecĭnicie!

Sub cerul fără marginiĭ, spre mândrul Rĕsărit,
Se 'ntinde 'n umbra nopţiĭ un câmp nemărginit,
Pustiŭ şi trist ca golul ce lasă 'n urma lor
In inimĭ iubitóre iubiţiĭ cari mor.

www.dacoromanica.ro

Şi rîul cel de stele e călăuzul tainic,
Ce duce la Moldova pe rătăcitul cainic;
Şi câmpul e Bugécul cu orizonurĭ marĭ,
Bătut de ómenĭ sérbeḑĭ ce fug de la Tătarĭ.

www.dacoromanica.ro

BĂRĂGANUL

Dedicat Măriei Sale Domnitorului

Pe cea câmpie lungă a căreĭ tristă zare
Sub cer, în fund, departe misterios dispare,
Nicĭ casă, nicĭ pădure, nicĭ rîŭ răcoritor,
Nimic nu 'nveselesce pe bietul călător.

Pustietatea gólă sub arşiţa de sóre
In patru părţĭ a lumeĭ se 'ntinde 'ngrozitóre
Cu érba'ĭ mohorîtă, cu negrul eĭ pămînt,
Cu-a sale marĭ vărtejurĭ de colb ce sbóră 'n vînt.

De miĭ de anĭ în sînu-ĭ dormind, zace ascunsă
Singurătatea mută, sterilă, nepătrunsă,
Ce-adórme în focul veriĭ l'al grierilor hor
Şi érna se deştéptă sub crivăţ în fior,

www.dacoromanica.ro

Acolo flórea nasce şi móre 'n primăvară,
Acolo pere umbra în ţilele de vară,
Şi tómna 'ĭ fără ródă, ş'a erniĭ vijeliĭ
Cutreieră cu sgomot pustiele câmpiĭ.

Pe cea savană 'ntinsă şi cu sĕlbatic nume,
Lung Ocean de érbă, necunoscut în lume,
O cumpĕnă se 'nalţă aprópe de un puţ,
Şi 'n orizon se 'ndóe ca gâtul unuĭ struţ.

Un car cu bivolĭ negri a stat lângă fântână,
Vr'o doĭ romînĭ în sóre ş'o sprintenă română
Incongióră ceaunul ce ferbe fumegos
Pe foc, şi maĭ departe un câne róde-un os.

Pe car un copilandru privesce 'n depărtare...
Zadarnic ochi'ĭ sbóră din zare 'n altă zare!
Nicĭ casă, nicĭ pădure, nicĭ rîŭ rĕcoritor,
Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme 'n vreme numaĭ lungĭ şiruri de cucóre
Sub bolta albăstrie sbor taĭnic călĕtóre,
Şi vulturĭ marĭ, prădalnicĭ, cu ghiare înarmaţĭ
S'adună, lăsând puiĭ pe vîrfurĭ de Carpaţĭ.

www.dacoromanica.ro

Ah! dulce, gloriósă şi mult strĕlucitóre
Va fi ḑiua de viaţă când, pe sub mândrul sóre
Trecênd în rĕpigiune un zmeŭ cu-aripĭ de foc,
Goni-va trista mórte ce zace 'n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul când vecĭnica-ĭ tăcere
Va dispărea de-odată la glasul de 'nviere
Ce scóte zmeul falnic din gura luĭ de fer,
Vestind noua răpire a foculuĭ din cer!

www.dacoromanica.ro

VALUL LUI TRAIAN

Pe câmpia Dunăréná care fuge 'n depărtare,
Unde ochiĭ se afundă dintr'o zare 'n altă zare
Ca pe sînul fără marginí şi pustiŭ de Ocean,
Unind douĕ orizonurí, étă valul luí Traian!

El se 'ntinde ca o brazdă ce pe urma-ĭ colosală
A săpat, în primul secol, o triremă ideală,
Saŭ ca frînghia destinsă a giganticului arc
Ce 'l purta, luptând cu Roma Decebal, falnic
[monarc.

O miragiŭ sublim, fantastic!... prin o pulbere de
[aur,
Gândul meŭ răpit în spaţiŭ ca pe aripí de balaur
Intrevede legióne deşteptate din mormînt
Călcând, val de năvălire, peste valul de pămînt.

www.dacoromanica.ro

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare
Strălucind sub arme scumpe, sub hlamide consulare,
Şi trezind cu al său vuet de ostaşi învingători
Érba câmpului şi codrii munţilor apărători.

Étă 'n frunte *Sagitarii* şi *Velifii*, limbi străine,
Inarmaţi cu prósce, scuturi şi cu şépte *javeline*,
Ferentarii ce, ca dînşii, aŭ pe capetele lor
Peĭ de fiare 'ngrozitóre şi *calige* la picior.

Apoĭ Galii bravi şi veseli ce glumesc pe *Celtiberii*,
Şi Romanii în cohorte urmăriţi de *Cavalerii*,
Ce se 'mpart în ţece *turme*, purtând coiful de oţel
Cu o *cristă* de lungi pene care fîlfîe pe el.

Legiónele conduse pe a Dacieĭ câmpie
De *tribuni* şi de *centurii* înarmaţi cu vergi de vie,
Sunt urmate de trofee, de sclavi mulţi, de şefii Daci
Şi de care mari cu aur ce 'sŭ mânate de *saracĭ*.

Cornuri, buciume şi tube sună falnice fanfare!
Lungul val de năvălire pe-ale Dacieĭ hotare
E menit să se ţezească contra altor năvăliri...
Dar ce vis! în care timpuri se perd tristele-mi
ţgândiri?

www.dacoromanica.ro

Pe colnicul rotund, verde, la al vînturilor şuer
Cântă 'n umbra luĭ Murgilă un păstor din al sĕŭ
[fluer.
Lângă dînsul dórme-un câne; pe sus sbóră un
[vultan
Şi o turmă de oĭ blânde pasc pe valul luĭ Traian!

www.dacoromanica.ro

In ediţiunea şcolară a *Autorilor Români*

vor apare succesiv:

Alexandri Vas., Despot-Vodă.
Dumbrava roşie.
— Poesii poporale.
— Poesii eroice.
— Pastorări (poesii).

Alexandrescu Gr., Poesii şi Fabule.

Bălcescu N., Din Istoria Românilor sub Mihaiŭ Vodă viteazul.

Biblia din 1688, Extracte.

Bolintineanu Dim., Legende istorice.

Cantemir, Hronicul Românilor.

Corezi, Psaltirea.

Costin Miron, Cronice din

Donici şi alţii, Fabule din

Dosofteiŭ, Vieţile Sfinţilor.

Ivireanul Antim, Didahiile ţinute in Mitropolia din Bucuresci.

Kogălniceanu Enaki, Letopiseţul Moldovei.

Milescu Spătaru, Cronice pe scurt a Românilor.

Neculcea Ioan, Letopiseţul ţărei Moldovei.

Negruzzi Const., Lăpuşneanu, Scrisori, etc.

Odobescu Alex., Doamna Chiajna.

Poesii Poporale, estrase din dif. culegeri.

Ureche Grig., Domnii ţării Moldovei.

Varlam, Cazaniĭ.

www.dacoromanica.ro